Rapport 3•2014

Användningen och betydelsen av RenGIS i samrådsprocessen med andra markanvändare

Linnéa Olofsson och Johanna Granström

SKOGSSTYRELSEN

© Skogsstyrelsen, Maj 2014

Författare
Linnéa Olofsson och Johanna Granström

Omslagsbild
Leif Jaugda

Projektledare
Leif Jaugda

Upplaga
Finns endast som pdf-fil för egen utskrift

Best nr
1859

Skogsstyrelsens böcker och broschyrer
551 83 Jönköping

Innehåll

Innehåll 3

Förord Skogsstyrelsen 5

Förord författarna 6

Sammanfattning 7

1. Inledning 8

1.1 Bakgrund 8
1.2 Syfte och frågeställningar 10

2. Material och metod 11

2.1 Material 11
2.2 Metod 12
2.3 Studieområden 13

3. Resultat 14

4.1 Allmänt om samråd och användningen av RenGIS i Girjas sameby 14
4.2 Girjas samebys samråd angående skoterförbudsområde 14
4.3 Girjas samebys samråd angående vägbyggnation 18
4.4 Allmänt om samråd och användningen av RenGIS i Vilhelmina Norra sameby 22
4.5 Vilhelmina Norra samebys samråd angående 205 avverkningar 23
4.6 Representanterna från de andra markanvändarna 28

5. Diskussion 29

5.1 RBP och RenGIS vid samråd 29
5.2 Samebyarnas användning av RenGIS i samrådsprocessen 30
5.3 Hur samebyarnas användning av RenGIS vid samråd relaterar till kommunikationsplanen 30

6. Författarnas åsikter 32

7. Litteratur/källförteckning 33

9. Bilagor 35

Allmänna frågor om samråd 39
Inför samrådet 39
Under samrådet 40
Efter samrådet 40

Förord Skogsstyrelsen

I upprättade Renbruksplaner (RBP) finns ett enkelt men avancerat GIS som hanterar beteslandsindelning, fältinventeringsdata, omvärldsfaktorer och GPS på ren. Detta RenGIS finns i drift men det finns förbättringsbehov precis som att hela konceptet RBP behöver utvecklas. Informationen i RenGIS måste vara enligt samma struktur och standard i alla samebyar. Detta kräver både utbildningsinsatser och vissa tekniska förbättringar. Fortlöpande ajourhållning är också avgörande för planernas användning.

Ett viktigt moment är att finna former för leveranser till och samrådsunderlag för markanvändande aktörer av renbruksplanernas innehåll och hur materialet kan integreras i exempelvis Skogsstyrelsens handläggningsrutiner. I föreliggande rapport har Skogsstyrelsen i samarbete med SLU belyst hur denna process ägt rum med exempel från två samebyar. Skogsstyrelsen vill framföra sitt tack till SLU och de två studenter som arbetat med rapporten.

Det bör noteras att Skogsstyrelsen haft rollen som handledare men det som skrivs i rapporten är studenternas redovisning och åsikter.

Vilhelmina 21 maj 2014

Leif Jaugda
Specialist skogsbruk-rennäring

Förord författarna

Idén till detta kandidatarbete grundade sig på en vilja att jobba med GIS och i kombination med en föreläsning om rennäringen under utbildningen växte intresset för att titta närmare på användningen av Renbruksplaner (RBP) och RenGIS. Eftersom Skogsstyrelsen driver projekt kring dessa har detta arbete gjorts i samarbete med dem och kan komma att ingå som en del i utvärderingen av de projekten. Detta är en något förkortad version av vårt kandidatarbete som finns tillgängligt i sin helhet på:

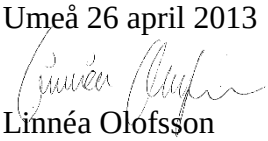
http://stud.epsilon.slu.se/6478/7/granstrom_j_olofsson_l_140226.pdf

Vi vill tacka våra handledare Per Sandström och Elias Andersson, båda vid SLU i Umeå, samt Leif Jougda på Skogsstyrelsen i Vilhelmina som alla entusiastisk och med stor kunskap om både ämnet och skrivprocessen handlett oss under hela arbetets gång. Vidare vill vi även rikta ett stort tack till representanterna från Girjas sameby och Vilhelmina Norra sameby som avsatt en del av sin dyrbara tid för att låta sig intervjuas och lära oss om sin användning av RenGIS och RBP.

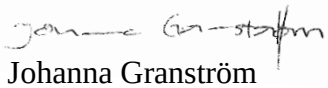
Vi vill även tacka representanterna från de andra markanvändarna vid de utvalda samråden för att de ville ställa upp på en kort intervju om deras uppfattning om RenGIS. Vidare vill vi även tacka Lena och Leif i Kiruna som bidrog med sovplats och Skogsstyrelsen i Bjurholm som lät oss använda deras lokaler för en av intervjuerna. Avslutningsvis vill vi tacka Mattias och Sara som under arbetets gång bidragit med goda råd och ett gott humör.

Än en gång tack till er alla för att ni gjorde det möjligt att genomföra detta arbete!

Umeå 26 april 2013

Linnéa Olofsson

Johanna Granström

Sammanfattning

Rennäringen bedrivs idag på cirka 55 procent av Sveriges landareal. Diskussioner och konflikter med andra markanvändare på dessa marker har under åren uppstått och ett behov av en kunskapsbaserad dialog växt fram. Under andra halvan av 1900-talet utvecklades olika kommunikationsverktyg för denna dialog. Det senast framtagna verktyget är Renbruksplaner (RBP), som är rennäringens motsvarighet till skogsbrukets planeringsverktyg och RenGIS, ett geografiskt informationssystem anpassat till rennäringen. Skogsstyrelsen har även tagit fram en kommunikationsplan som stöd för hur detta verktyg kan användas vid samråd. Syftet med detta arbete var därför att studera den praktiska användningen av RenGIS vid samråd med andra markanvändare. Vidare var syftet att studera hur användningen av RenGIS relaterar till rekommendationerna i kommunikationsplanen samt hur de olika markanvändarna upplever att kommunikationen med RBP och RenGIS fungerar.

Två samebyar och representanter från de andra markanvändarna intervjuades angående tre samråd som samebyarna valde ut. Intervjuerna genomfördes med hjälp av en i huvudsak kvalitativ metod. Resultaten visar att de två samebyarnas förberedelse och genomförande av samråden gjordes på liknande sätt och relaterade till två av kommunikationsplanens rekommendationer. Samebyarna upplevde att RBP och RenGIS bidragit till att de andra markanvändarna fått en ökad förståelse för deras verksamhet, medan representanterna från de andra markanvändarna hade delade uppfattningar om hur RenGIS fungerar som kommunikationsverktyg. Samtliga markanvändare upplevde dock att möjligheten att kunna spela upp GPS-positioner var det som varit mest betydande. Utifrån resultatet i vårt arbete anser vi att RenGIS är ett fungerande kommunikationsverktyg där GPS-positionerna till stor del fungerar som ett bevismaterial för att öka trovärdigheten i det som samebyarna hävdar.

Nyckelord: Renbruksplaner, RBP, RenGIS, GPS-positioner, samråd, kommunikation, markanvändare.

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Rennäringen är genom sina säsongsbetonade betesland beroende av stora arealer (Gustavsson 1989) och bedrivs idag på cirka 55 procent av Sveriges landareal (Sandström med flera. 2012a). År 1977 erkände Sveriges riksdag samerna som ursprungsfolk (Landsbygdsdepartementet 1999) och enligt Rennäringslagen (1971:437) har personer av samisk härkomst rätt att *"använda mark och vatten för underhåll för sig och sina renar"*, vilket alltså innebär att de kan använda mark och vatten utan att äga dem. Denna rätt, renskötselrätten, är förbehållen den som är medlem i en sameby och bygger på urminnes hävd vilken ger samerna rätt att bruka marken till följd av att de använt och nyttjat marken i stor utsträckning under väldigt lång tid (Landsbygdsdepartementet 1999). Skogsbruket är precis som rennäringen, beroende av stora arealer där de senaste 50 årens tekniska utveckling har intensifierat marknyttjandet och gjort det möjligt för skogsbruket att åtgärda större arealer på kortare tid. Detta har medfört att många av de områden som rennäringen nyttjar för sin verksamhet har blivit starkt påverkade. Att dessa båda markanvändare har rätt att bruka samma mark har medfört att diskussioner och konflikter uppstått under åren (Hemberg 2001).

I takt med att skogsbrukets marknyttjande intensifierades växte behovet av någon form av dialog mellan de två markanvändarna. År 1958 utgick staten med de första anvisningarna för samråd mellan skogsbruket och rennäringen. I dessa angavs det att samråd skulle ske vid planering av skogsbruksåtgärder som kunde påverka renskötseln (Hemberg 2001). Nästa steg i samrådsutvecklingen kom år 1970 då en konferens arrangerades i Arvidsjaur. Denna anordnades mot bakgrund av att rennäringen upplevde kalhyggenas storlek, hyggesbränningarna och besprutningen av lövsly som ett allt större problem. För skogsbrukets del gällde problemen framförallt tramp- och fejningsskador i föryngringarna (Kungl. Lantbruksstyrelsen 1971). Konferensen resulterade i att en samrådsgrupp sattes samman bestående av representanter från Skogsstyrelsen, Lantbruksstyrelsen, Domänverket och Svenska Samernas Riksförbund. Gruppen hade till uppgift att utvärdera och identifiera problem i kommunikationen mellan markanvändarna, samt att göra en geografisk sammanställning över de båda markanvändarnas verkningsområden, vilket redovisades vid ytterligare en konferens år 1976. Vid den tredje konferensen år 1982 presenterade samrådsgruppen "Jokkmokksmodellen" (Hemberg 2001). En modell för samråd där, av skogsbruket, planerade åtgärder på kort och lång sikt rapporterades in till Skogsvårdsstyrelsen i slutet av året. Åtgärderna sammanställdes sedan på en karta som tilldelades berörda samebyar, vilket gav dem en överblick av situationen och en möjlighet att förbereda sig inför samråden (Gustavsson 1989).

Behovet av att ta fram ett planeringsunderlag för det gemensamma markanvändandet blev allt mer påtagligt och ett exempel på detta var de markanvändningsplaner som upprättades från båda sidor inom fjällområdet under 1980-talet, med beskrivning och bakgrundsfakta om berörda markanvändare. Mot bakgrund av dessa utformades sedan handlingsplaner för att skapa ett bättre underlag för samråd. För skogsbrukets del har skogsbruksplaner använts som planeringsunderlag

under många år och rennäringen började under 1990-talet efterfråga något liknande verktyg, för att inte hamna i underläge vid samråden (Hemberg 2001). En utvärdering av samråden år 1998, gjord på uppdrag av Skogsstyrelsen, visade att ett bättre kartunderlag och en för rennäringen bättre anpassad GIS-teknik efterfrågades (Persson 2001). Redan samma år inleddes arbetet med att ta fram en Renbruksplan (RBP) rennäringens motsvarighet till skogsbruksplan. Detta skedde på initiativ av Länsstyrelsen i Västerbotten i samarbete med Skogsvårdsstyrelsen i Västerbotten, Malå sameby och Vilhelmina Norra sameby (Jougda med flera 2003). Under år 2004 uppmärksammade regeringen arbetet och år 2005 fick Skogsstyrelsen i samarbete med Sametinget i uppdrag att föra arbetet vidare med målet att alla 51 samebyar år 2014 ska ha upprättat en första version av RBP (Jougda med flera 2011).

RBP är i första hand tänkt att fungera som ett verktyg för den enskilde renägaren och samebyn i det dagliga och årliga arbetet, men har även en viktig funktion som kommunikationsverktyg vid samråd. Det system som används för att upprätta RBP är RenGIS, ett geografiskt informationssystem som tagits fram särskilt för detta ändamål. I systemet kan olika information om renbetesområdena sammanställas såsom bland annat beteslandsindelning och flyttleder. Detta kan sedan kombineras med annan geografisk- och markanvändningsinformation, så kallade omvärldsfaktorer, som omfattar bland annat vindkraft, gruvor med mera RenGIS är således ett verktyg för att visualisera RBP (Sandström med flera 2003).

Ett ytterligare steg i att förbättra samrådsprocessen var att ta fram en kommunikationsstrategi för RBP på efterfrågan av flera samebyar. I januari 2012 utkom "Kommunikationsstrategi för Renbruksplaner" innehållande en kommunikationsplan (Bilaga 1) med förslag på hur samebyarna kan arbeta med RBP inför, under och efter samråd. Kommunikationsplanen innehåller flera rekommendationer om hur materialet som finns lagrat i RenGIS bör användas vid samråd. Kommunikationsstrategin är främst skriven för att användas i samråd mellan skogsbruk och rennäring, men är tänkt att kunna användas för samtliga markanvändningsfrågor som berör rennäringen som till exempel gruvnäring, vindkraft med flera. (Esselin 2012). Redan samma år som kommunikationsstrategin utkom gjorde Wennström och Vestman (2012) en utvärdering av dess måluppfyllelse. Utvärderingen som gjordes var av allmän karaktär för hela strategin och visade att vissa av de intervjuade samebyarna använder hela eller delar av kommunikationsstrategin, antingen medvetet eller omedvetet. Andra samebyar har inte kommit så långt i sin användning av RBP, och kommunikationsstrategin är därför inte aktuell för dem ännu.

I dagsläget finns inga studier på i vilken utsträckning samebyarnas samrådsförfarande relaterar till kommunikationsplanens rekommendationer och hur RenGIS används som verktyg vid samråd. Det finns därför ett behov av att studera samrådsförfarandet eftersom regeringen gett Skogsstyrelsen i uppdrag att bedriva en försöksverksamhet kring skogsbrukets hänsynstagande till rennäringen. Skogsstyrelsen bedriver även på uppdrag av regeringen ett dialogprojekt mellan skogsbruket och rennäringen samt projektet att upprätta renbruksplaner för samtliga 51 samebyar. Dessa uppdrag ska redovisas under 2014 (Skogsstyrelsen 2013-04-11).

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med arbetet var att studera hur samråden genomförs rent praktiskt med hjälp av RenGIS och hur samebyarnas tillvägagångssätt relaterar till kommunikationsplanen. Vidare var syftet att undersöka hur de olika markanvändarna upplever kommunikationen med hjälp av RenGIS samt specificera vilka verktyg och funktioner i RenGIS som upplevs som användbara av både samebyn och den andra markanvändaren vid ett samråd. Vi har analyserat användningen av RenGIS utifrån samrådsprocessens helhet.

Detta arbete har genomförts i samarbete med Skogsstyrelsen där resultatet kan ingå som en del i redovisningen av de regeringsuppdrag de åtagit sig.

Vi har arbetat utifrån följande frågeställningar:

- Hur varierar samrådsförfarandet och användningen av RenGIS mellan samebyarna med avseende på förberedelser, utförande och efterarbete?
- I vilken utsträckning relaterar samebyarnas användning av RenGIS till rekommendationerna i kommunikationsplanen?
- Hur upplever de olika parterna att kommunikationen fungerar med hjälp av RenGIS?

2. Material och metod

2.1 Material

Renbruksplan (RBP)
Renbruksplan (RBP) är rennäringens motsvarighet till skogsbrukets planeringsverktyg. Arbetet med att ta fram RBP inleddes år 1998 (Jougda med flera 2003) och målet är att alla 51 samebyar ska ha upprättat en första version till år 2014 (Jougda med flera 2011). RBP är i första hand tänkt att fungera som ett verktyg för den enskilde renägaren och samebyn i det dagliga och årliga arbetet, men har även en viktig funktion som kommunikationsverktyg vid samråd. RBP är ett dynamiskt dokument som aldrig blir färdigt utan måste hållas under ständig uppdatering (Sandström med flera 2003).

GPS på ren
Under vintern 2005-2006 påbörjades användningen av GPS-halsband på ren bland annat för att underlätta arbetet med beteslandsindelningen i RBP. GPS-positionerna användes för att ge en bättre uppfattning om renarnas betesval och därmed ökad kvaliteten på beteslandsindelningen (Sandström med flera 2012b). GPS-halsband fungerar dessutom som ett verktyg i den dagliga renskötseln eftersom renskötaren kan kontrollera GPS-positionerna i realtid via webben och på så sätt få en överblick av renarnas positioner för att kunna planera sitt arbete (Jougda med flera 2011). GPS-positionerna kan lagras i en positionsdatabas och användas för att visualisera renarnas rörelse i landskapet genom ett uppspelningsverktyg i RenGIS (Sandström med flera. 2012b). Idag använder sig 28 samebyar av GPS-halsband på ren och totalt är ca 1000 halsband i drift (muntligt Jougda & Sandström 2013).

RenGIS
Det system som används för att upprätta RBP är RenGIS, ett geografiskt informationssystem som tagits fram särskilt för detta ändamål. I RenGIS kan olika information om renbetesområdena sammanställas såsom bland annat beteslandsindelning och flyttleder. Detta kan sedan kombineras med annan geografisk- och markanvändningsinformation, så kallade omvärldsfaktorer, som omfattar bland annat vindkraft, gruvor med mera Genom möjligheten att visualisera all denna information i RenGIS, kan det även fungera som ett kommunikationsverktyg vid samråd (Sandström med flera 2003).

Skogsstyrelsens kommunikationsplan för RBP
Utgångspunkten för studien har varit den kommunikationsplan (Bilaga 1) som är en del av "Kommunikationsstrategi för renbruksplaner" som Skogsstyrelsen tagit fram år 2012. I kommunikationsplanen finns rekommendationer för vad samebyarna bör tänka på inför, under och efter samråd (Esselin 2012).

Rekommendationerna inför samråd föreslår vad som skall finnas med i det material som samebyarna kan bli ombedda att skicka till den andra markanvändaren, samt vilket material samebyn i sin tur ska begära av dem. Vidare beskriver rekommendationerna hur det erhållna materialet ska jämföras med RBP och att en förberedelse av presentation, argumentation och motivering med utgångspunkt från landskapsperspektivet, GPS på ren samt lagar och certifieringskriterier ska

göras. Detta ska sedan sparas som projekt i RenGIS för att kunna presenteras under samrådet. Under samrådet ska en överenskommelse av viktiga datum för samråd och leverans av digitalt material ske och rekommendationerna anger sedan att samebyn ska arkivera dokumentation med mera i RenGIS efter samrådet.

2.2 Metod

Genom ett strategiskt urval valdes två samebyar ut med hjälp av Skogsstyrelsen som tog första kontakten. Girjas sameby och Vilhelmina Norra sameby (Figur 1) valdes ut eftersom de kommit långt i sin användning av RBP och RenGIS, både i sitt dagliga arbete och vid samråd. De ansågs därför intressanta för studien. Även de personer som intervjuades, intervjudeltagarna, i samebyarna var strategiskt urvalda utifrån att de antingen var RenGIS-ansvariga eller samrådsrepresentanter. Deras roller gjorde att de var väl insatta i hur RenGIS används vid samråd inom den egna samebyn. Intervjudeltagarna från samebyarna ombads att själva välja ut ett eller flera samråd där RenGIS använts i stor utsträckning.

Figur 1. Sverigekarta med de två samebyarna som intervjuades. Girjas sameby (mörkröd heldragen linje) och Vilhelmina Norra sameby (röd heldragen linje).

Intervjudeltagaren från Girjas var inte aktiv renskötare medan de två intervjudeltagarna från Vilhelmina Norra sameby var det. Samtliga intervjudeltagare hade deltagit vid de samråd som intervjuerna berörde och intervjuerna med dem omfattade totalt fem timmar. Vidare intervjuades även representanterna från de andra markanvändarna där urvalet gjordes utifrån att de deltagit vid respektive samråd. Det vill säga representanten från kommunen som deltog vid samrådet med Girjas sameby och representanten för skogsbolaget som deltog i samrådet med Vilhelmina Norra sameby intervjuades. Däremot kunde inte representanten för företaget som deltog vid samrådet om vägbyggnationen med Girjas sameby nås för en intervju. Samtliga intervjuer genomfördes med hjälp av en kvalitativ metod.

2.3 Studieområden

I Sverige finns det idag 51 samebyar där Könkämä sameby i närheten av Karesuando är den nordligaste och Idre sameby i närheten av Idre är den sydligaste. En sameby är en juridisk person som företräder sina medlemmar i olika frågor och representerar det geografiska område som utgör det betesland som renarna använder under olika årstider för bete, kalvning och flytt. Inom samebyn finns ofta ett antal vintergrupper som i sin tur består av flera renskötselföretag, där ett renskötselföretag kan bestå av en enskild person eller en hel familj (Gustavsson 1989).

De studieområden som valdes ut för denna studie var Girjas sameby och Vilhelmina Norra sameby. Girjas sameby ligger i Norrbottens län mellan Gällivare och Kiruna och upptar en yta av 5 449 km^2. Samebyn har idag 32 registrerade renskötselföretag som tillsammans får ha högst 12 000 renar i vinterhjorden (Sametinget 2013-04-12). Inom samebyns område samverkar en rad olika markanvändare såsom bland annat gruvnäring, rörligt friluftsliv och skogsbruk. Girjas sameby påbörjade sitt arbete med att upprätta RBP år 2009 (Jougda med flera 2011). Vilhelmina Norra sameby sträcker sig från fjällkedjan till kusten i Västerbottens län och täcker en yta av 14 287 km^2. Samebyn består av två grupper, Marsfjällsgruppen och Vardofjällsgruppen som tillsammans har 23 registrerade renskötselföretag som sammanlagt får ha högst 11 000 djur i vinterhjorden (Sametinget 2013-04-12). I området är de andra markanvändarna främst skogsbruk och vindkraft. Vilhelmina Norra sameby påbörjade arbetet med att upprätta RBP år 2000 (Jougda med flera 2011).

3. Resultat

4.1 Allmänt om samråd och användningen av RenGIS i Girjas sameby

Girjas sameby deltog årligen i cirka tio samråd rörande bland annat gruvnäring, vägbyggen, skoterförbud, skogsbruk m.m. och beroende på vad samråden handlade om deltog olika antal personer från samebyn. Vanligtvis deltog minst två personer vid varje samråd, men ibland deltog hela styrelsen för samebyn. Vissa av samråden var årligen återkommande vid ungefär samma tidpunkt på året, medan andra uppkom mer oförberett. Vid samråden planerades i vissa fall åtgärder för ett helt år framåt medan andra samråd gällde engångsåtgärder.

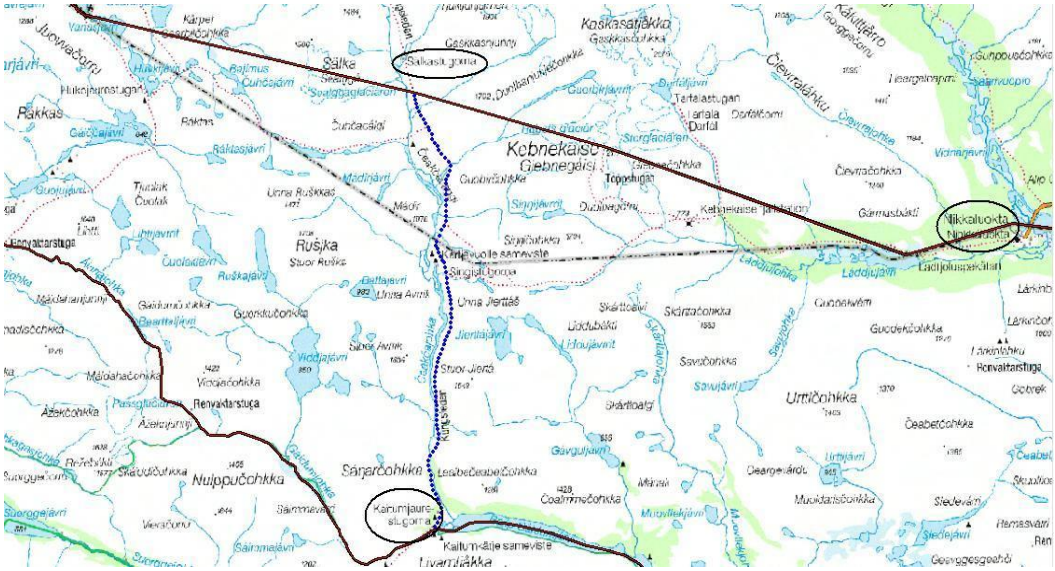
Samebyn hade under hösten 2012 fått information om kommunikationsstrategin för renbruksplaner innehållande en kommunikationsplan. Dock var detta inget samebyn aktivt använde sig av i dagsläget. De uppgav vidare att de upplevde denna alltför anpassad för kommunikationen med skogsbolagen. Samebyn använde inte heller någon annan nedskriven strategi för RBP vid samråd, men hade en inarbetad rutin kring hur de skulle gå tillväga i samrådsprocessen.

Inom samebyn fanns vanligtvis två personer som var RenGIS-ansvariga, men i dagsläget var det bara en. Samebyn upplevde att andra markanvändare har fått en ökad förståelse för deras verksamhet sedan RBP och RenGIS infördes i samebyn. Det verktyg som uppgavs vara det bästa i RenGIS var GPS på ren och lagring av GPS-positioner samt uppspelningsmöjligheterna av desamma. Detta eftersom GPS-positionerna kunde visa "svart på vitt" var renarna uppehöll sig. Vidare ansåg samebyn att kartor i digital form var mer användbara än papperskartor eftersom informationen i de digitala kartorna går att anpassa efter olika situationer. Även funktionen att kunna göra RIVO, av Renen Identifierade Viktiga Områden, med hjälp av renarnas GPS-positioner var uppskattad av samebyn. RIVO visade vilka områden som var viktiga för renarna under andra förhållanden än de "normalår" som beteslandsindelningen utgick ifrån. Vidare var samebyn medveten om att RenGIS erbjuder en rad möjligheter som arbetsverktyg, men uppgav att det främst var tiden som begränsade nyttjandet av alla funktioner. I övrigt var samebyn relativt nya användare av RBP och RenGIS och ansåg sig därför även av den anledningen ha mycket kvar att lära.

4.2 Girjas samebys samråd angående skoterförbudsområde

Bakgrund till samrådet

Samrådet rörde omfattningen av ett skoterförbudsområde i närheten av Kebnekaise. Kommunen föreslog ett skoterförbudsområde för samebyn baserat på det område som samebyn tidigare år sökt förbud för (figur 2). Ett skoterförbud i området innebar att skotrar endast fick köras på skoterlederna och gällde från 2 maj till 30 juni. Samebyn visste att renarna rörde sig och framförallt kalvade även väster om Kungsleden och ville därför utöka skoterförbudet till att gälla även där.

Figur 2. Kommunens föreslagna skoterförbudsområde öster om Kungsleden (blåprickad linje), mellan Sälkastugorna i norr och Kaitumjaurestugorna i söder, mot Nikkaluokta i öster (alla tre inringade i svart). De heldragna mörkröda linjerna utgör samebyns gränser.

Förberedelser inför samrådet

Inför samrådet begärde inte kommunen något material av samebyn såsom RBP, beteslandsindelning eller liknande och samebyn begärde inte heller något ytterligare material av kommunen, vilket kommunikationsplanen rekommenderar. Vidare förespråkar kommunikationsplanen att samebyn jämför det mottagna materialet från andra markanvändare med sin RBP, samt att en dialog förs med berörda vintergrupper inför samråden. I det här fallet behövde inte samebyn göra någon jämförelse med RBP för att ta reda på om området på den västra sidan nyttjades under kalvningen. De behövde inte heller diskutera ärendet med berörda vintergrupper eftersom det togs upp i samebyns styrelse, vilken i huvudsak bestod av heltidsarbetande renskötare som var väl insatta i hur begränsningarna av skoterförbudsområdet skulle påverka renarna.

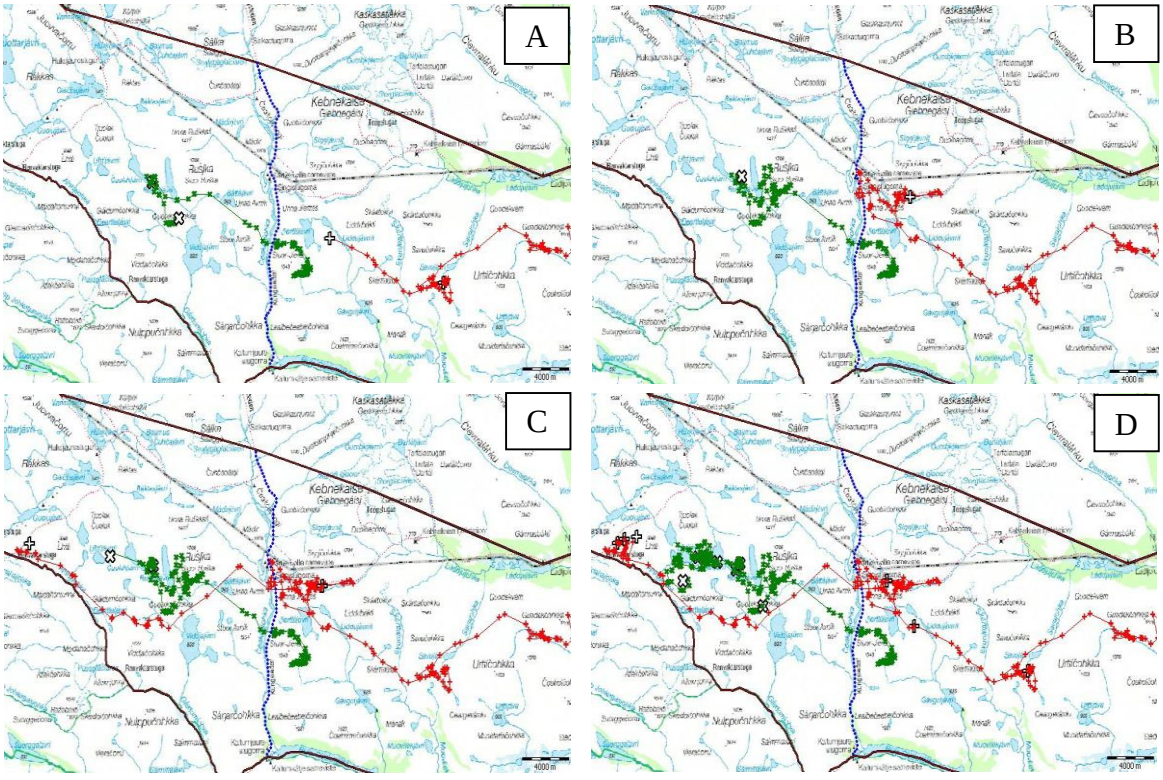
Vid ett tidigare samråd som genomfördes utan RBP och RenGIS hävdade samebyn muntligt att renarna även nyttjade området väster om det föreslagna förbudsområdet. Vid det samrådet godtog inte kommunen det som motivering och avslog förslaget om en utökning av förbudsområdet. Inför nästa samråd förberedde samebyn en uppspelning av positionerna för två GPS-halsband för att kunna visualisera det som hävdades vid det tidigare samrådet, det vill säga att renarna rörde sig ut ur det föreslagna skoterförbudsområdet och västerut för att kalva under just den tidsperiod som skoterförbudet skulle gälla.

Vid förberedelserna i RenGIS inför samrådet började samebyn med att först synliggöra karttemat “Översiktskarta” och samebyns gränser genom att checkmarkera dem i innehållsförteckningen. Även de GPS-halsband som skulle användas för uppspelning av GPS-positioner checkmarkerades. Därefter använde samebyn verktyget “Spela upp GPS-positioner (tidsserie)...” där de ställde in tidsintervallet 30 april till 1 juni för GPS-halsbanden. Sekvensen spelades upp för att kunna identifiera intressanta beteenden i renarnas rörelsemönster under skoterförbuds-

perioden. Detta överensstämmer med den rekommendation som kommunikationsplanen har angående att förbreda presentation, argumentation och motivering utifrån GPS på ren. Dock sparade inte samebyn dessa förberedelser som ett projekt i RenGIS, vilket kommunikationsplanen rekommenderar.

Materialanvändning och framförande under samrådet

Samebyn presenterade det material de förberett inför samrådet genom att klicka sig fram steg för steg i RenGIS, det vill säga att spela upp en sekvens av de GPS-positioner de valt ut. Under uppspelningen av GPS-positionerna pausade samebyn visningen ett par gånger för att förklara vad rörelsemönstren visade på (Figur 3). Båda GPS-halsbanden, markerade med rött och grönt, rörde sig västerut under skoterförbudsperioden. De stannade sedan på ett och samma ställe i några dagar, i mitten och slutet av maj vilket tydde på att de kalvat. Fokus lades framförallt på det röda GPS-halsbandet, som befann sig helt stilla på samma plats i flera dagar, långt väster om Kungsleden. Samebyn tydliggjorde med hjälp av detta att frånvaron av ett utökat skoterförbudsområde under den aktuella perioden riskerade att stressa renarna när de som bäst behövde ro för att kalva.

Figur 3. Bildserien motsvarar en uppspelning av GPS-positioner där de röda och gröna markeringarna visar två GPS försedda renars rörelsemönster under perioden 30 april till 1 juni i området för det diskuterade skoterförbudsområdet. Kungsleden (blåprickade linjen) i nord-sydlig riktning utgjorde västlig gräns i kommunens förslag på skoterförbudets omfattning. De mörkröda heldragna linjerna visar samebyns gränser. ***Bild A****: GPS-positionerna visar att det grönmarkerade GPS-halsbandet har rört sig väster om Kungsleden, medan det rödmarkerade GPS-halsbandet ännu håller sig inom det föreslagna skoterförbudsområdet.* ***Bild B****: Det rödmarkerade GPS-halsbandet har här närmat sig den västliga gränsen för det föreslagna skoterförbudsområdet.* ***Bild C****: Det grönmarkerade GPS-halsbandet stått stilla under flera dagar för kalvning och sedan fortsatt vandra västerut. Det rödmarkerade GPS-halsbandet hade rört sig långt västerut de senaste dagarna.* ***Bild D****: Även det rödmarkerade GPS-halsbandet har nu stått still i flera dagar för kalvning och efter det har de båda markerade GPS-halsbanden fortsatt hålla sig väster om Kungsleden.*

Resultatet av samrådet och efterarbete

Vid det tidigare samrådet som behandlade omfattningen av skoterförbudsområdet gav inte samebyns synpunkter på saken något resultat. Det andra samrådet resulterade däremot i att samebyn och kommunen kom överens om att skoterförbudet skulle gälla även på den västra sidan om Kungsleden i det diskuterade området. Detta efter att samebyn med hjälp av GPS-positionerna visat att renarna även nyttjade det området för kalvning.

Samebyn sparade inte materialet som de förberett inför samrådet som projekt i RenGIS, men medgav att det skulle kunna förenkla själva genomförandet av samråden.

I motsats till vad kommunikationsplanen rekommenderar sparade samebyn inte samrådsprotokollet i RenGIS och något bestämt datum för det årligt återkommande samråden med kommunen fastslogs inte heller även om det genomfördes vid ungefär samma tid varje år. Vidare rekommenderar kommunikationsplanen att parterna kommer överens om vilket material de ska delge varandra inför samråden, men i detta fall hade de inte gjort någon sådan överenskommelse.

4.3 Girjas samebys samråd angående vägbyggnation

Bakgrund till samrådet

Samrådet behandlade vid vilken tidpunkt en väg skulle byggas. Ett företag ville bygga en väg från Kaitum till Lappberg, längs med den befintliga järnvägen som gick till Kiruna (figur 4). Järnvägen utgjorde redan ett stort hinder för renarna och den aktuella sträckan var en viktig passage för samebyn, då stora delar av järnvägen i övrigt var omgärdat av ett stängsel. Ett antal broar högre upp längs järnvägsspåret gjorde det möjligt för renarna att passera även där, men den stängselfria sträckan från Kaitum och nästan hela vägen upp till Lappberg var renarnas naturliga passage vid flytten från vinterbetet tillbaka upp till fjället för sommaren.

Figur 4. Sträckningen för det planerade vägbygget (rosaprickad linje) längs med järnvägen (svartvit linje) mellan Kaitum och Lappberg. De småstreckade svarta linjerna visar stängslets sträckning längs järnvägen norr om Lappberg.

Samrådet behandlade inte frågan om vägen skulle byggas eller inte, utan när arbetet skulle utföras. Företaget planerade att bygga vägen under våren just då renarna passerar på väg mot sommarbetesmarkerna. Renarnas vandring västerut beror av deras biologiska klocka och de vandrar därför individuellt upp under en period under våren. Ett vägbygge under den här perioden skulle innebära en störning för renarna med den aktivitet i form av maskiner och människor som bygget skulle medföra. Renarna riskerade då att välja en farligare väg över järnvägen eller springa upp längs järnvägen för att sedan inte kunna ta sig därifrån på grund av stängslet. Samebyn ville därför senarelägga vägbyggnationen tills renarna passerat sträckan. Informationen om vägbyggnationen tilldelades samebyn i form av en papperskarta med vägens sträckning inritad samt information om när arbetet var tänkt att inledas, vägbredd, material som skulle användas m.m. Om samebyn hade synpunkter ombads de att höra av sig, vilket de gjorde, och ett samråd bokades in.

Förberedelser inför samrådet

I kommunikationsplanen finns rekommendationer om att samebyn ska skicka RBP:s beteslandsindelning till den andra markanvändaren om de begär det och att samebyn själva ska begära digitalt förberedelsematerial. Detta var inget som gjordes inför samrådet. Vidare, i motsats till vad kommunikationsplanen rekommenderar, behövde samebyn inte jämföra det mottagna materialet för vägsträckningen med sin RBP för att veta vikten av passagen. Ärendet togs upp i styrelsen där alla var väl medvetna om passagens betydelse och några vidare diskussioner med berörda vintergrupper behövde inte föras även om kommunikationsplanen förespråkar det.

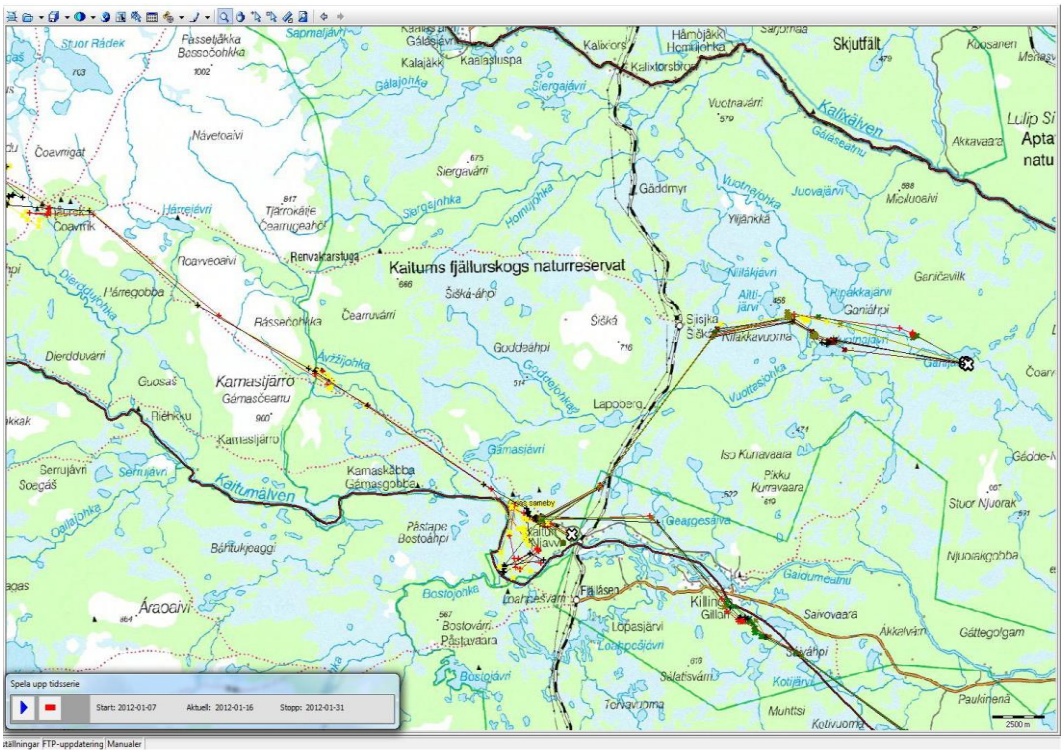
De förberedelser som samebyn gjorde i RenGIS inför samrådet var att de tog fram en sekvens med GPS-positioner från ett antal halsband från flytten ner till vinterbetet, vilket stämmer överens med kommunikationsplanens rekommendation om förberedelser av presentation, argumentation och motivering utifrån GPS på ren. Dessa förberedelser gjorde samebyn genom att synliggöra karttemat "Översiktskarta" och samebyns gränser i kartfönstret. Även de GPS-halsband som valts ut för uppspelning checkmarkerades i innehållsförteckningen och spelades upp med verktyget "Spela upp GPS-positioner (tidsserie)...". I verktyget angavs datum för den aktuella perioden och en uppspelningshastighet för sekvensen av GPS-positioner ställdes in. I sekvensen som samebyn tog fram ingick renarnas flytt från fjället ner till skiljningsgärdet strax väster om järnvägen och passagen över järnvägen. Vidare visade GPS-positionerna hur renarna delades upp i fyra vintergrupper och hur dessa positionerades ut på den östra sidan om järnvägen. Samebyn sparade inte förberedelserna som ett projekt i RenGIS eller på något annat sätt inför samrådet, vilket kommunikationsplanen annars rekommenderar.

Vidare planerade samebyn att visa renarnas GPS-positioner i realtid under samrådet genom att logga in på Followits hemsida. Detta behövde de inte förbereda eftersom det kunde göras direkt online. Samebyn förberedde även att visa en videosekvens där renarna passerar en väg för att tydliggöra vilken mängd renar som skulle passera sträckan. De sparade videosekvensen på datorns skrivbord inför samrådet.

Materialanvändning och framförande under samrådet

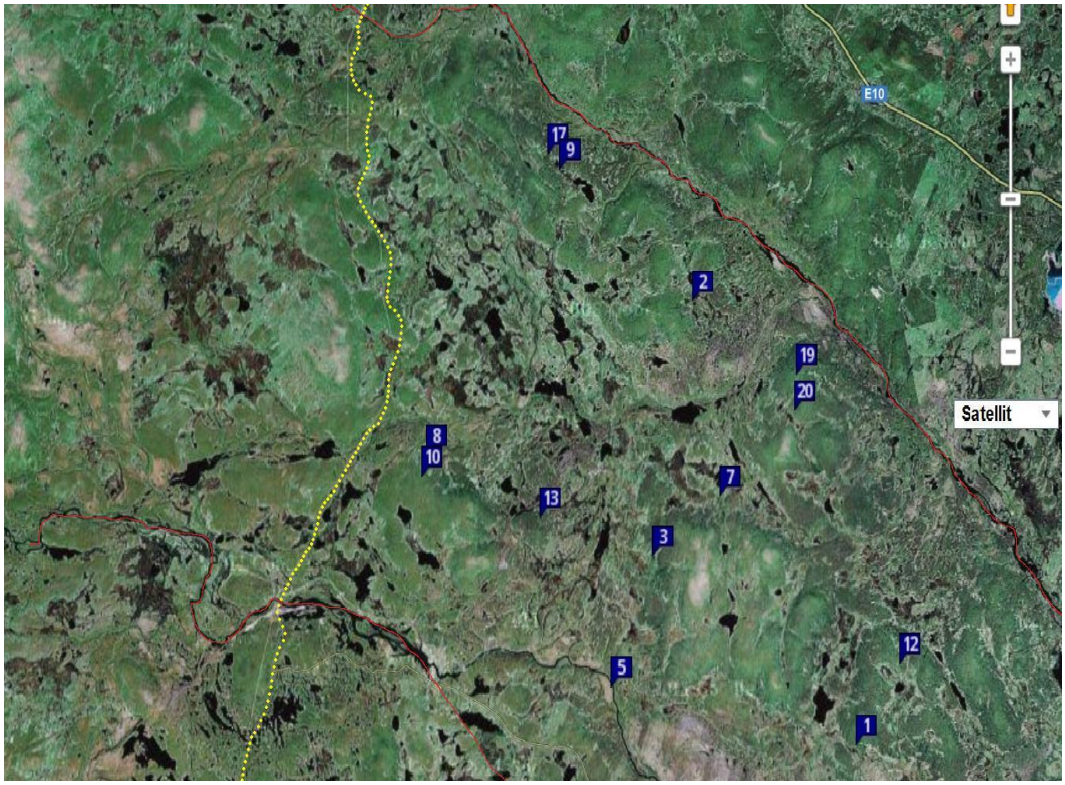
Vid tidpunkten för samrådet hämtade samebyn representanterna från företaget med skotrar. De körde längs med järnvägen för att se hur området för det planerade vägbygget såg ut innan de körde vidare in till möteslokalen. Inne i möteslokalen visade samebyn det material de förbrett inför samrådet. Eftersom samebyn inte sparat materialet som ett projekt i RenGIS klickade de fram all information under samrådet.

De GPS-positioner som samebyn presenterade under samrådet hade valts för att visa hur en flytt går till (figur 5) och för att visa hur viktig passagen var i samebyns renskötsel. De ville genom detta även ge en bättre bakgrund till renarnas rörelsemönster vid vandringen tillbaka till fjället.

Figur 5. Figuren visar en statisk bild av uppspelningen av sekvensen med GPS-positioner. Den röda, gula, gröna, bruna och svarta linjen med punkter visar GPS-renarnas förflyttning från fjället ner till skiljningsgärdet strax väster om järnvägen (svartvita linjen) i Kaitum. Vidare visas hur renarna med GPS-halsband delades upp i vintergrupper och var de passerade järnvägen samt hur de positionerades på den östra sidan om järnvägen. De mörkröda heldragna linjerna utgör same-byns gränser.

Vidare visade samebyn renarnas aktuella spridning öster om järnvägen genom att logga in på Followits hemsida (www.followit.se) och visa renarnas GPS-positioner i realtid (figur 6).

Figur 6. GPS-positioner i realtid på Followits hemsida, här med järnvägen (gulprickad linje) och samebyns gränser (röd heldragen linje) förtydligade.

Efter att samebyn presenterat större delen av sitt förberedda material föreslog företaget att samebyn kunde göra på liknande sätt som vid flytten ner till vinterbetet. Det förslaget innebar alltså att samebyn skulle samla ihop renarna i ett gärde, denna gång på den östra sidan av järnvägen, och sedan flytta över alla renarna samtidigt till den västra sidan. Som motargument förklarade samebyn att det var svårt att samla ihop renarna i skogsterräng då de är så utspridda och att renarnas biologiska klocka avgör starten för vandringen västerut. Samebyn visade sedan den förberedda videosekvensen på en flytt över en väg för att tydliggöra hur många renar det rör sig om vid en sådan samlad passage.

Resultatet av samrådet och efterarbete

Samrådet resulterade i att företaget och samebyn kom fram till en lösning som innebar att vägen skulle byggas i etapper istället för i ett svep. Samebyn och företaget gjorde en överenskommelse om att företaget skulle hålla daglig kontakt med en renskötare i fält för att veta om och när renarna passerat järnvägen så att nästa etapp kunde påbörjas. Samebyn sparade inte samrådsprotokollet i RenGIS vilket kommunikationsplanen rekommenderar.

Även vid detta samråd spelade de lagrade GPS-positionerna i RenGIS en viktig roll då samebyn skulle förmedla passagens värde. Samebyn ansåg även att möjligheten att kunna visa GPS-positioner via Followits hemsida var ett bra verktyg för

att förtydliga spridningen på renarna vid tidpunkten för samrådet. Vidare upplevde samebyn att videosekvensen också gav effekt.

Vidare medgav samebyn även i detta fall att en möjlig förbättring av samrådsförfarandet vore att spara det förberedda materialet som ett projekt i RenGIS och därigenom slippa klicka sig fram under själva samrådet.

Eftersom detta samråd gällde en enskild åtgärd hade samebyn och företaget inte några årliga samråd inplanerade och inte heller någon överenskommelse om vilket material de vill ha av varandra inför samråden, vilket kommunikationsplanen annars rekommenderar.

4.4 Allmänt om samråd och användningen av RenGIS i Vilhelmina Norra sameby

I dagsläget deltog Vilhelmina Norra sameby i cirka 25-30 samråd per år, vilka mestadels rörde skogsbruk och vindkraft. Samråden med skogsbolagen var årligt inplanerade och material samt exakt datum brukade förmedlas cirka 14 dagar i förväg från skogsbolagens sida. Vad beträffar samråden med vindkraften planerades de in allt eftersom behov för samråd uppstod. Antalet representanter från samebyn vid varje samråd berodde av samrådets omfattning och innehåll, men minst två personer deltog vid varje tillfälle. Långsiktigheten i planeringen vid samråden varierade mellan de olika markanvändarna och mellan de olika företagen. I samråden med ett skogsbolag planerade samebyn årsvis, medan de i samråd med ett annat skogsbolag hade utarbetat en plan på 25 års sikt. I samråd med vindkraften planerades däremot åtgärd för åtgärd.

Inom samebyn fanns mellan en och två RenGIS-ansvariga, och de kände till den kommunikationsstrategi och kommunikationsplan för renbruksplaner som Skogsstyrelsen har tagit fram, men använde den inte. De såg dock en funktion för den vid samrådskonflikter. Någon egen nedskriven strategi för hur RBP skulle användas vid samråd hade samebyn inte.

Samebyn ansåg att det varit värt mödan att ta fram en RBP och att samråden förändrats sedan de börjat använda sig av den. De kände att de har fått en större förståelse för sin verksamhet från framförallt skogsbolagen, men trodde även att den allt mer utbredda certifieringen enligt FSC kunde ha bidragit till det förbättrade samrådsförfarandet och hänsynstagandet.

Det verktyg och den funktion i RenGIS som samebyn uppgav givit bäst gensvar vid samråden var GPS på ren och möjligheten att spara och spela upp GPS-positioner. GPS-positionerna visade på var renarna faktiskt var och "ljög" inte. Samebyn upplevde även att GPS-halsbanden underlättat det dagliga arbetet då renskötarna vet var renarna är redan när arbetsdagen börjar. De ansåg vidare att RBP och RenGIS har många möjligheter och funktioner, men att det krävdes tid att sätta sig in i programmet. Samebyn har varit med sedan starten av projektet och har därmed fått bidra med förslag på förbättringar, vilket de tyckte varit bra. De önskade dock mer utbildning och fler GPS-halsband.

4.5 Vilhelmina Norra samebys samråd angående 205 avverkningar

Bakgrund till samrådet

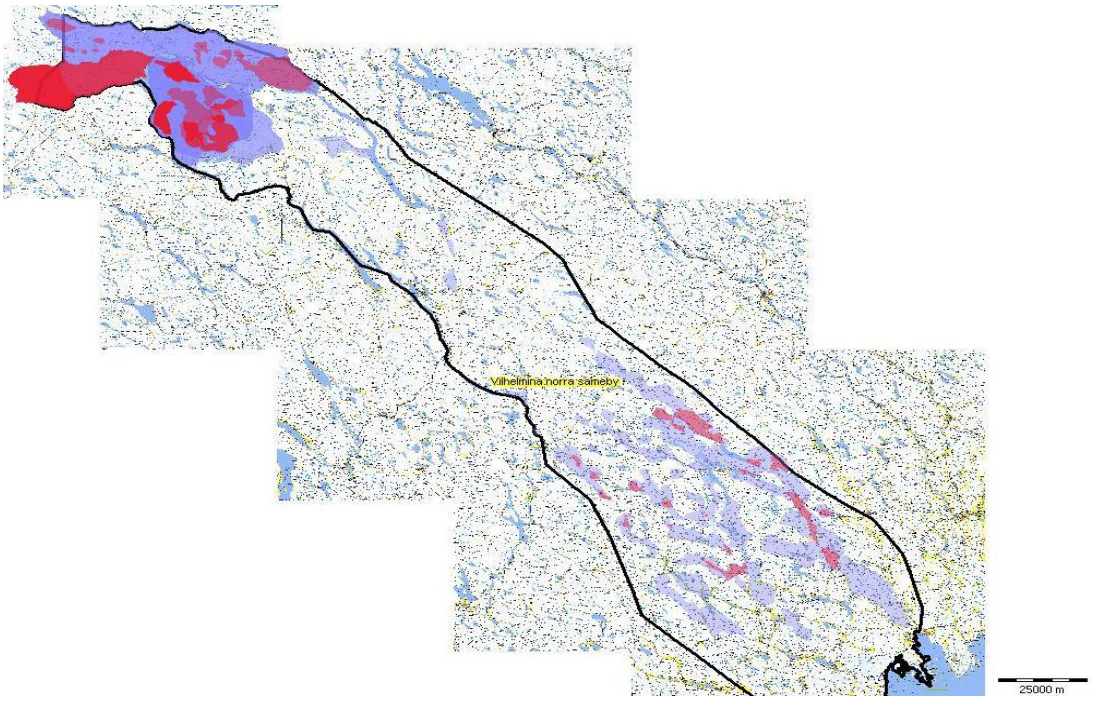
Samrådet handlade om 205 avverkningar som ett skogsbolag planerade att utföra inom ett visst område. En stor del av dessa låg inom områden som samebyn definierat som kärn- och nyckelområden i vinterbeteslandet och skulle därför få stora konsekvenser för renskötseln. Samebyn som är uppdelad i två grupper, Vardofjäll och Marsfjäll, fick material skickat till sig i två olika format. Vardofjäll fick shapefiler med avverkningsobjekten som gick att lägga in i RenGIS direkt. Marsfjäll fick avverkningsobjekten skickat till sig i pappersformat. I båda fallen fanns information om bland annat markberedningsmetod, arealstorlek och typ av åtgärd. Datum för när åtgärderna skulle utföras fanns inte med.

Förberedelser inför samrådet

Skogsbolaget hade redan samebyns RBP och något ytterligare material begärdes inte från något håll inför samrådet, vilket kommunikationsplanen annars rekommenderar. Vidare förespråkar kommunikationsplanen att samebyn jämför det mottagna materialet med sin RBP, samt att en dialog förs med berörda vintergrupper. I detta fall behövde samebyn inte jämföra det mottagna materialet med sin RBP då de känner sina marker väl efter många år av renskötsel i området. De förstod direkt hur dessa avverkningar skulle påverka dem och någon diskussion kring det mottagna materialet behövde inte föras med samebyns medlemmar. Alla var väl införstådda med vilka konsekvenser avverkningarna skulle medföra.

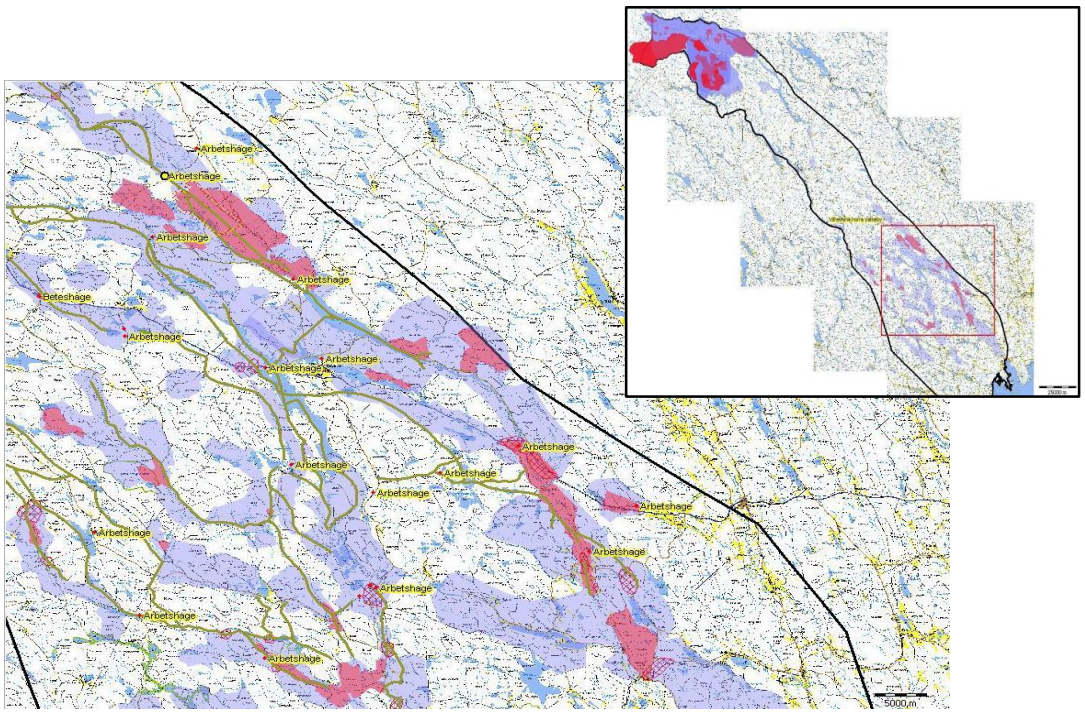
Inför samrådet förberedde samebyn en presentation av renskötselårets åtta årstider utifrån de olika beteslanden som används under olika tider på året. Vidare förberedde de även en mer detaljerad presentation av det aktuella området med information om var kärn- och nyckelområden låg och var renarna befunnit sig. Det senare gjordes med hjälp av GPS-positioner. Slutligen förberedde samebyn att visa hur de planerade avverkningarna placerade sig i området och på så vis tydliggöra vilka effekter de skulle få för samebyns renskötsel. Kommunikationsplanens rekommendation om att förbereda presentation, argumentation och motivering utifrån landskapsperspektivet och GPS på ren överensstämmer med samebyns tillvägagångssätt.

Vid förberedelserna i RenGIS synliggjorde samebyn först karttemat “Blå kartan, Sverige” som bakgrund och sedan samebyns gränser genom att checkmarkera dem i innehållsförteckningen. Därefter synliggjordes de olika beteslandens kärn- och nyckelområden, för att tydliggöra vilka områden som är extra viktiga för renskötseln under olika tider på året (figur 7).

Figur 7. Kartfönstret med "Blå kartan, Sverige", samebyns gränser samt kärnområden (blålila fält) och nyckelområden (rödrosa fält) i de olika beteslanden synliggjorda.

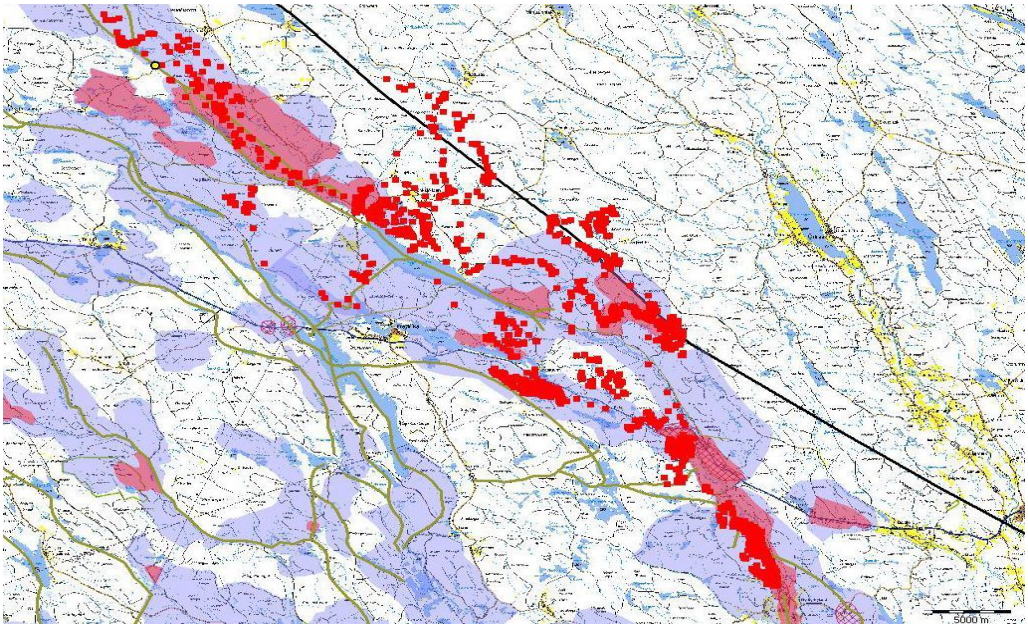
Vidare synliggjorde samebyn anläggningar, leder och svåra passager och zoomade in kartan på det område som de skogliga åtgärderna berörde (figur 8).

Figur 8. Kartfönstret med inzoomning av området som var aktuellt för de skogliga åtgärderna. Samebyns gränser (svarta heldragna linjer) samt kärnområden (blålila fält) och nyckelområden (rödrosa fält) i de olika beteslanden synliggjorda i kartfönstret.

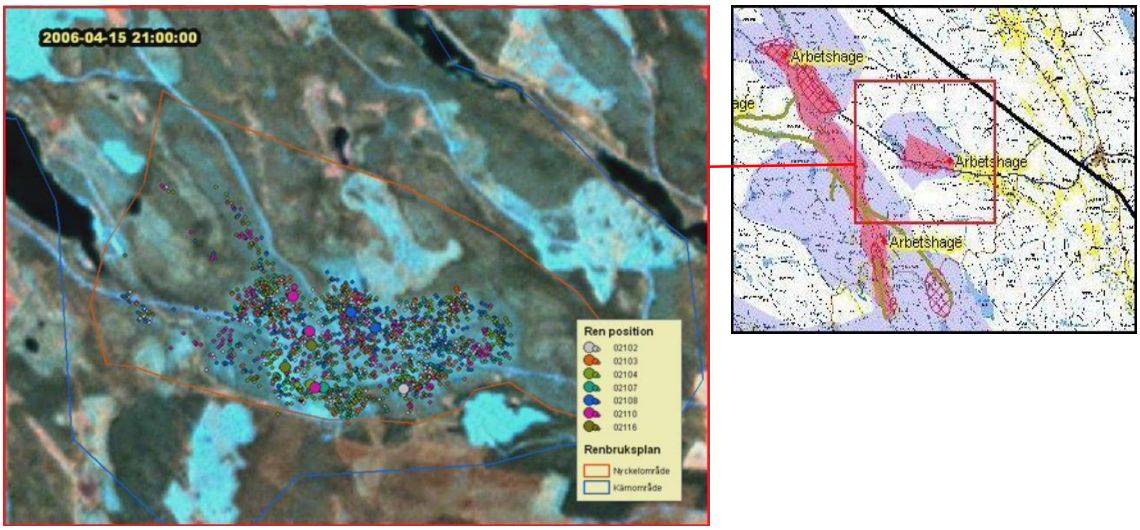
.

Därefter adderade samebyn GPS-positioner från renarna i området, genom att checkmarkera de utvalda GPS-halsbanden i innehållsförteckningen, för att visa var i området renarna faktiskt uppehöll sig (figur 9).

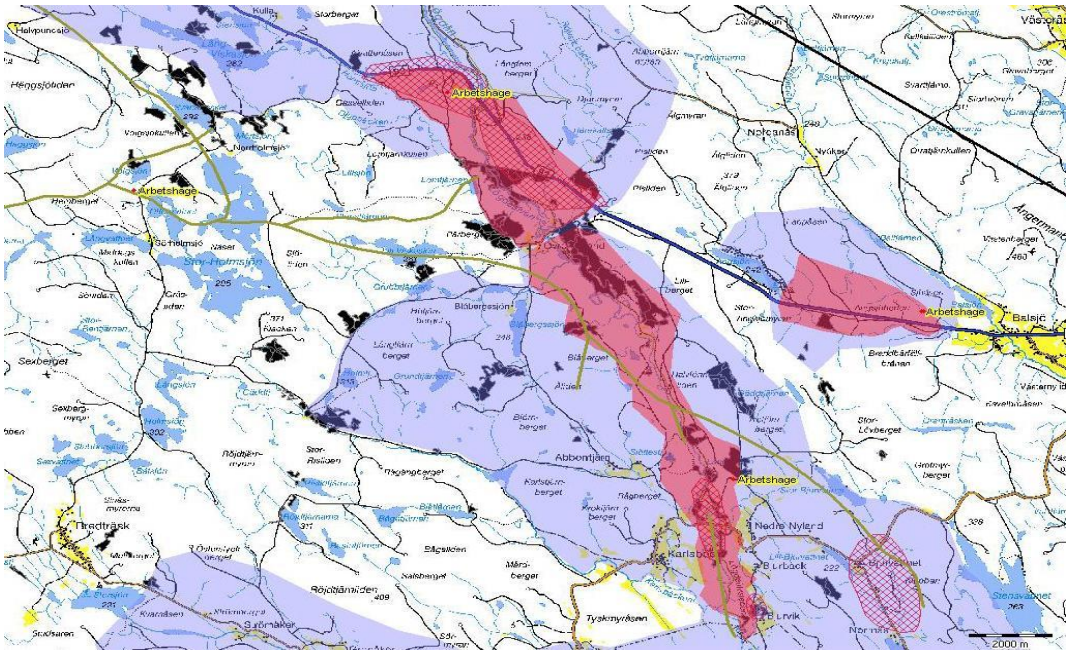
Figur 9. GPS-positioner (röda punkter) för några renar i området för de planerade avverkningarna Samebyns gränser (svart heldragen linje) samt kärnområden (blålila fält) och nyckelområden (rödrosa fält) i de olika beteslanden synliggjorda.

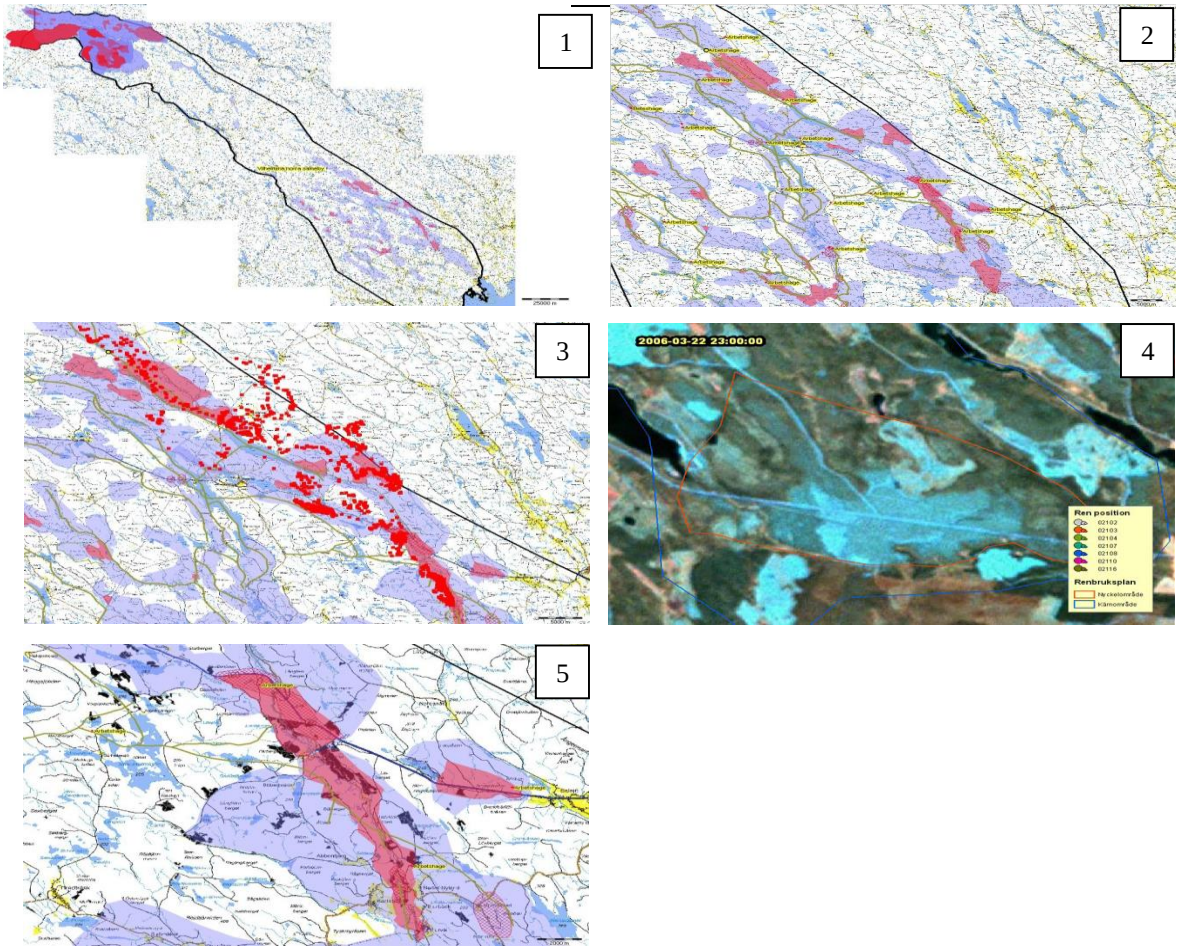
Samebyn planerade också att visa en filmsekvens med GPS-positioner inom området, som de hade sedan tidigare. Den visade hur renarna rörde sig och betade inom ett nyckelområde som skulle påverkas av skogsbolagets avverkningar. GPS-positionerna visades mot bakgrund av en satellitkarta med kärn- och nyckelområdena synliggjorda (figur 10).

Figur 10. Vänstra bilden: GPS-positioner på ett antal renar inom ett nyckelområde (orange linje) som skulle påverkas av de planerade avverkningarna. Högra bilden: Översiktsbild av nyckelområdets placering.

Slutligen förberedde samebyn en kartbild där renarnas GPS-positioner i området var bortplockade, men där de planerade avverkningarna istället var synliggjorda för att påvisa att de till stora delar sammanfaller med samebyns kärn- och nyckelområden (figur 11).

Arbetshage
Arbetshage
Arbetshage
Arbetshage
Nolcanäs
Balsjö
Abbontjärn
Tjuvtjärn
Tjuvtjärn
Tjuvt

Figur 12. Powerpoint presentationen av Vilhelmina Norra sameby vid samrådet med skogsbolaget angående de 205 planerade avverkningarna.

Någon ny information tillkom inte under samrådet från någon av markanvändarna.

Resultatet av samrådet och efterarbete

Samrådet resulterade i att samebyn och skogsbolaget kunde komma överens och hitta lösningar för ett hundratal objekt direkt. Resterande objekt blev föremål för fältsyn som pågick under tre dagar där flera representanter från både samebyn och skogsbolaget deltog, samt även representanter från Skogsstyrelsen. Totalt deltog sju-åtta personer. I fält gjorde samebyn och skogsbolaget överenskommelser om åtgärder för varje objekt och de lade upp en plan på 25 års sikt. Ett samrådsprotokoll fördes av en representant från skogsbolaget men det sparades inte i RenGIS, i motsats till vad kommunikationsplanen rekommenderar. Samebyn ansåg att fältsyn var bästa metoden för att lösa oenigheter och ansåg vidare att de inte kunde ha gjort förberedelserna inför samrådet bättre.

Kommunikationsplanen rekommenderar att datum för de årliga samråden fastställs tillsammans med innehåll och leverans av digitalt material. I detta fall var inget specifikt datum bestämt, men samrådet brukade genomföras vid ungefär samma tidpunkt varje år. Vidare fanns det i dagsläget ingen speciell överenskommelse om vilken information som skulle finnas med i det material som samebyn och skogsbolaget delgav varandra. Samebyn önskade dock gärna veta bland annat vilket trädslag, areal och ålder som objekten för de planerade åtgärderna hade.

4.6 Representanterna från de andra markanvändarna

Representanten från kommunen i samrådet med Girjas sameby angående skoterförbudsområde

Under samrådet upplevde representanten från kommunen att anledningen till att samebyn ville ha en utökning av skoterförbudsområdet framgick tydligt i och med de GPS-positioner från några renar som de spelade upp. Kommunen upplevde att sanningshalten i det som samebyn hävdat muntligt vid det tidigare samrådet blev betydligt högre i och med detta. Samebyn kunde ”svart på vitt” visa att renarna rört sig västerut och att de stått stilla under flera dagar för att kalva. Detta gjorde att kommunen kände större tilltro till förslaget om ett utökat skoterförbud och därmed kunde godkänna det. Vidare ansåg representanten från kommunen att RenGIS är ett bra verktyg vid samråd eftersom det har bland annat den funktionen där GPS-positioner kan spelas upp och önskade även att fler samebyar använde sig av det vid samråd. Representanten uppgav vidare att kommunen inte kände sig som någon förlorare i sammanhanget utan snarare som bättre upplysta än tidigare. GPS-positionerna gav också ett bättre belägg för förbudsområdenas omfattning som i många fall betraktades med stor skepsis från allmänheten. Slutligen såg representanten möjligheter att i framtiden med hjälp av GPS-positioner från renarna anpassa förbudsområdenas utsträckning efter hur renarna rör sig det vill säga ha en mer dynamisk utsträckning av förbudsområdena beroende på var renarna faktiskt befinner sig och inte.

Representanten från skogsbolaget i samrådet med Vilhelmina Norra sameby angående 205 avverkningar

Under samrådet ansåg skogsbolagets samrådsrepresentant att samebyns syn på åtgärderna framgick tydligt med den powerpoint de förberett. Representanten uppgav vidare att de GPS-positioner som visade att renarna även betade i ungskog var det mest intressanta och givande. Dock angav representanten att det var ömsesidig respekt och en vilja att hitta en lösning från båda håll som gjorde att de kunde komma överens, inte det som samebyn presenterade under samrådet. Vidare ansåg representanten att RBP och RenGIS var bra som grund och stöd, men att själva områden inte förändrats sedan RBP infördes. Representanten ansåg att områden fortfarande karaktäriserades av ett rakt och öppet klimat där en hel del åtgärder kunde lösas direkt på telefon, medan andra åtgärder krävde personliga möten med karta. I och med att de båda markanvändarna varit verksamma i området under många år och kände markerna väl hade kunskapen om markerna och hur de nyttjas redan förmedlats. Representanten ansåg dock att RBP och RenGIS visualiserade markanvändningen på ett tydligt sätt och att det skulle ha större betydelse om man var ny och skulle behöva läsa in sig på området. Detta oavsett vilken av markanvändarna man tillhörde. Någon speciell funktion i RenGIS ansåg sig representanten inte kunna välja ut som speciellt funktionell och tydlig, då denne inte kände till programmet tillräckligt. Representanten önskade vidare att materialet från RenGIS skulle vara kompatibelt med skogsbolagets eget GIS-program.

5. Diskussion

5.1 RBP och RenGIS vid samråd

Samebyarnas samlade uppfattning var att RenGIS som kommunikationsverktyg har bidragit till att de andra markanvändarna har fått en större förståelse för deras verksamhet. Detta bekräftades även av samrådsrepresentanten från kommunen. Däremot tyckte inte skogsbolagets samrådsrepresentant att någon förändring skett. Vi tror att skillnaderna i uppfattningen dels beror på hur samråden har fungerat och genomförts tidigare, men även på hur mycket markanvändarna haft med varandra att göra och därmed hur väl de känner till varandras markanvändning.

Resultatet visar att verktyget "Spela upp GPS-positioner (tidsserier)..." i RenGIS upplevs som det bästa. Det har i flera av de studerade fallen fungerat som ett bevismaterial för det som samebyarna hävdat. Framförallt i exemplet om samrådet angående skoterförbudsområdet kunde vi se att det var uppspelningen av GPS-positioner i RenGIS vid det andra samrådet som var avgörande. Samebyn hade redan förmedlat informationen vid det första samrådet, men behövde stärka det med GPS-positioner för att öka trovärdigheten i det som sagts, vilket båda parterna påtalade vid intervjuerna. Även i exemplet med vägbygget användes verktyget "spela upp GPS-positioner" tillsammans med realtidspositioner. Vi tror att anledningen till att dessa GPS-verktyg har sådan effekt beror på att de dels är visuella verktyg som för många är lättare att ta till sig, men framförallt för att det inte bara är en åsikt eller ett uttalande, utan renarnas faktiska rörelser i landskapet. Det finns en trovärdighet i GPS-positionerna som inte går att ignorera. På bakgrund av detta tror vi därför att RenGIS är ett fungerande verktyg för samebyarna för att uppnå en mer jämbördig position vid samråd. Detta var även rennäringens anledning till att de efterfrågade en motsvarighet till skogbruksplanerna i slutet av 1990-talet (Hemberg 2001).

I samrådet mellan Vilhelmina Norra sameby och skogsbolaget användes också GPS-positioner av samebyn för att tydliggöra renarnas nyttjande av området, men i detta fall ansåg inte representanten från skogsbolaget att det var avgörande för utfallet av samrådet. Representanten uppgav dock att GPS-positionerna gav ny och intressant kunskap kring renarnas val av betesområde vilket vi anser visar på möjligheterna för RenGIS som en källa till nya kunskaper. Representanten uppgav vidare att det var viljan att komma överens som var avgörande, men vi tror ändå att RenGIS kan spela stor roll eftersom det är ett verktyg för att underlätta kommunikationen. Vi tror även att i de fall då kunskapen om varandras markanvändningar är begränsad kan RenGIS som kommunikationsverktyg spela en än viktigare roll. Detta eftersom de olika markanvändarnas nyttjande av området kan läggas in i RenGIS och visualiseras samtidigt på ett tydligt sätt.

5.2 Samebyarnas användning av RenGIS i samrådsprocessen

Hur samebyarna förbereder sig inför och hur de genomför samråden beror självklart på samrådens omfattning. Resultatet visar dock att de har förberett och genomfört samråden på liknande sätt. Båda samebyarna fokuserade på GPS-positioner och förberedde till största del sin presentation utifrån dem. Vilhelmina Norra sameby använde sig något mer av landskapsperspektivet genom att de synliggjorde de planerade skogsåtgärderna tillsammans med beteslandsindelningen i RenGIS. De redogjorde även för hela renskötselåret. Anledningen till denna, något utförligare, presentation tror vi kan bero på samrådets omfattning i både tid och rum, där Vilhelmina Norra sameby hade en relativt komplicerad samrådssituation. En skillnad i hur länge de två samebyarna har använt RBP och RenGIS finns också och kan i vissa fall ha betydelse för samrådsprocessen, men detta är inget vi kunnat se har påverkat här.

Gemensamt för de båda samebyarna var även att de inte behövde jämföra det tilldelade materialet om åtgärderna med sin RBP för att förstå konsekvenserna av dem. Båda samebyarna bekräftade att detta beror på att de känner sina marker väl. Vi tror att denna rekommendation i kommunikationsplanen inte är nödvändig för samebyarna själva för att de ska kunna se hur åtgärder påverkar dem. Däremot tror vi ändå att den fyller en funktion som ett steg i förberedelserna inför samrådet eftersom det är ett sätt att motivera samebyns ståndpunkt.

Vidare finns en skillnad i hur samebyarna sparat det förberedda RenGIS-materialet inför samråden, där Girjas sameby inte sparade förberedelserna alls medan Vilhelmina Norra sameby sparade dem i en powerpoint. Som följd av detta använde sig Girjas av RenGIS under samrådet och klickade sig fram, medan Vilhelmina Norra sameby endast visade powerpointen. Vi ser här en fördel med att spara materialet på något vis då det sparar tid och minskar risken för ”datastrul” under samrådet. En powerpointpresentation är enkel och smidig, men samtidigt förloras möjligheten att använda RenGIS som ett dynamiskt kommunikationsverktyg. Detta anser vi är en av dess styrkor och därför är det en fördel att spara materialet som ett projekt i RenGIS inför samråd.

5.3 Hur samebyarnas användning av RenGIS vid samråd relaterar till kommunikationsplanen

Samebyarna har inte aktivt använts sig av kommunikationsplanen i den kommunikationsstrategi som Skogsstyrelsen tagit fram.

När det gäller förberedelserna inför samråden är det egentligen bara rekommendationen i kommunikationsplanen om hur presentation, argumentation och motivering kan förberedas utifrån landskapsperspektiv och GPS på ren som helt eller delvis har använts av samebyarna vid samtliga samrådsexempel. Även motsvarande rekommendation under samråd är den enda som relaterar till kommunikationsplanen. Vi tror att denna begränsade användning av kommunikationsplanens rekommendationer till största del beror på att de båda samebyarna kommit långt i sin användning av RBP och RenGIS, vilket också var anledningen till att de valdes ut till denna studie. Kommunikationsplanen tror vi kan komma till större nytta i uppstartsfasen i samebyarnas användning av RenGIS vid samråd, eftersom den

tydligt och stegvis föreslår ett tillvägagångssätt som vi tror är fungerande. Vissa rekommendationer tror vi vidare kommer mer till sin rätt i vissa situationer som till exempel att begära digitalt material från den andra markanvändaren. Vi tror även att en större erfarenhet av hur programmet fungerar kan göra att samebyarna kan förenkla användningen och därför hoppa över vissa av rekommendationerna i kommunikationsplanen.

Som en av samebyarna påpekade tror vi också att kommunikationsplanen kan ha en stor funktion vid konflikter. Då borde behovet av ett stegvist och sakligt tillvägagångssätt vara större och behovet att grunda argumenten på flera olika parametrar än viktigare.

6. Författarnas åsikter

I denna studie har vi kunnat se att samebyarna använt sig av RenGIS på ett liknande sätt vid samråden, där tillvägagångssättet relaterar till två av kommunikationsplanens rekommendationer. Dessa två behandlar hur samebyn ska förbereda och genomföra presentation, argumentation och motivering utifrån landskapsperspektivet och GPS på ren. Den funktion som samtliga markanvändare i studien upplevde har haft störst betydelse vid samråden var GPS-positionerna. Majoriteten av deltagarna i studien upplevde även att RBP och RenGIS bidragit till en ökad kunskap och förståelse för rennäringen där vissa av dem efterlyste en utökad användning av RenGIS vid samråd.

I denna studie har vi upplevt att samebyarna med hjälp av RBP och RenGIS, men framförallt GPS-positioner, ökat sin trovärdighet och genom detta stärkt sin roll vid samråden. Det man dock bör ha i åtanke är att samebyarna i denna studie har kommit långt i sin användning av RenGIS. RenGIS är ett verktyg för kommunikation som inte sköter sig själv. Det sitter människor bakom verktyget och det är dessa som för kommunikationen.

7. Litteratur/källförteckning

Litteratur:

Bryman, A. (1997). *Kvantitet och kvalitet i samhällsvetenskaplig forskning.* Lund: Studentlitteratur.

Esselin, A. (2012). *Kommunikationsstrategi för renbruksplan.* Jönköping: Skogsstyrelsen (Skogsstyrelsens Rapport 2012:1).

Gustavsson, K. (1989). *Rennäringen, en presentation för skogsfolk*. Jönköping: Skogsstyrelsen.

Hemberg, L. (2001). *Skogsbruk och rennäring.* Jönköping: Skogsstyrelsen (Skogsstyrelsens Rapport 2002:8M).

Holme, IM. & Krohn Solvang, B. (1997) *Forskningsmetodik, om kvalitativa och kvantitativa metoder.* Andra upplagan. Lund: studentlitteratur.

Jougda, L., Krusper, A., Brandt, LG., Larsson, S., Bergsten, L., Baer, K., Granqvist-Pahlén, T., Sandström, P & Tömmervik, H. (2003). *Projekt ren bruksplan 2000-2002 Slutrapport - ett planeringsverktyg för samebyarna.* Jönköping: Skogsstyrelsen (Skogsstyrelsens Rapport 2003:5)

Jougda, L., Näsholm, B., Sandström, P. & Sjöström, Å. (2011). *Upprättade ren-bruksplaner 2005-2010.* Jönköping: Skogsstyrelsen (Skogsstyrelsens Rapport 2011:6).

Kungl. Lantbruksstyrelsen (1971). *Den moderna skogsvårdens inverkan på renskötseln. Konferens i Arvidsjaur 1970.* Stockholm: Allmänna förlaget. (Meddelanden serie B nr 93).

Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun.* Lund: Studentlitteratur.

Landsbygdsdepartementet (1999). *Samerna - ett ursprungsfolk i Sverige. Frågan om Sveriges anslutning till ILO:s konvention nr 169.* Stockholm. (Statens offentliga utredningar 1999:25).

Persson, E. (2001). *Utvärdering av samråd 98 Skogsbruk-rennäring.* Jönköping: Skogsstyrelsen. (Medelande 2001:6).

Rennäringslagen (1971). Stockholm. (SFS 1971:437).

Sandström, P., Sandström, C., Svensson, J., Jougda, L. & Baer, K. (2012a). Participatory GIS to mitigate conflicts between reindeer husbandry and forestry in Vilhelmina Model Forest, Sweden. *The Forestry Chronicle,* vol 88 (Nr 3), s. 254-260.

Sandström, P., Näsholm, B., Jougda, L., Sjöström, Å. & Sandström, S. (2012b) *Manual för GPS på ren*. Jönköping: Skogsstyrelsen.

Sandström, P., Granqvist Pahlén, T., Edenius, L., Tømmervik, H., Hagner, O., Hemberg, L., Olsson, H., Baer, K., Stenlund, T., Brandt, L G. & Egberth, M. (2003). Conflict Resolution by Participatory Management: Remote Sensing and GIS as Tools for Communicating Land-use Needs for Reindeer Herding in Northern Sweden. *AMBIO: A Journal of the Human Environment,* 32(8):557-567.

Wennström, R. & Vestman, H. (2012). *Kommunikationsstrategi för renbruksplan.* Jönköping: Skogsstyrelsen (Skogsstyrelsens Rapport 2012:8).

Använda internetkällor:

Sametinget:
http://www.sametinget.se/8956 (2013-04-12, kl.14:01)
http://www.sametinget.se/8656 (2013-04-12, kl. 14.23)

Skogsstyrelsen:
http://www.skogsstyrelsen.se/Myndigheten/Projekt/Regeringsuppdrag/Samverkan-rennaring-skogsbruk1/ (2013-04-11, kl. 10:42)

http://www.skogsstyrelsen.se/Myndigheten/Projekt/Pagaende-projekt/Renbruksplaner1/ (2013-04-11, kl. 11:03)

http://www.skogsstyrelsen.se/Myndigheten/Projekt/Avslutade-projekt/Avslutade-regeringsuppdrag/Samrad-mellan-skogsbruk-och-rennaring-/ (2013-04-11, kl. 13:11)

Muntliga källor:

Leif Jougda och Per Sandström muntligt vid seminariet “Tolv års erfarenheter av utveckling av Renbruksplan” vid SLU i Umeå, 2013-02-13.

9. Bilagor

Bilaga 1 – Skogsstyrelsens kommunikationsplan för Renbruksplaner.

Bilaga 2 – Intervjufrågor till samebyarna.

Bilaga 3 – Intervjufrågor till representanterna från den andra markanvändaren.

Bilaga 1

<table>
<tr><th colspan="2">Inför samråd</th></tr>
<tr><th>1. Långsiktig hänsynsplanering med landskapsperspektiv</th><th>2. Årligt samråd med enskilda planerade avverkningsobjekt</th></tr>
<tr><td>Utse person eller personer som är huvudansvariga för RBP och RenGIS och för kontakter och samråd med skogsbolag/skogsbrukare.</td><td></td></tr>
<tr><td>Förankra RBP och beteslandsindelningen bland samebymedlemmar. Använd dator och OH-kanon eller utskrifter av säsongsvisa kartor på papper.</td><td></td></tr>
<tr><td>Notera kontinuerligt vilka åtgärder som kan innebära förbättringar för renskötseln (t.ex. röjning, gallring, stängning av vägar, bränning, hyggesfritt och liknande) och var dessa åtgärder bör göras.</td><td></td></tr>
<tr><td>Ge Skogsstyrelsen tillgång till RBP:s beteslandsindelning för att myndigheten bättre ska kunna handlägga frågor enligt skogsvårdslagen – bör ske årligen oavsett förändringsstatus.</td><td></td></tr>
<tr><td>Träffa skogsbolag/skogsbrukare och kom överens om samrådstidpunkt, förväntningar, ambitioner, process, arbete och relationer.</td><td>Acceptans för samrådstidpunkt</td></tr>
<tr><td colspan="2">Skicka RBP:s beteslandsindelning i form av en sammanfattande shapefil med beteslandsindelningen (betestrakter, kärnområden, nyckelområden, lågutnyttjade områden och åtgärdsområden) till skogsbolag/skogsbrukare efter skriftlig förfrågan ställd till berörd sameby. Fältdata med egna noteringar och bilder samt information om renbete levereras inte. Poängtera att RBP är ett levande dokument som ofta förändras och att den endast är ett underlag för samråd, inte en given plan. Vid större förändringar av planen skickas ny beteslandsindelning ut.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Begär förberedelsemateriel digitalt och ifyllt (shapefiler med tidshorisont) från skogsbolag/skogsbrukare. Gärna med huggningsklass, ålder, trädslagsfördelning, med mera, för varje objekt inom varje aktuell betestrakt.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Jämför med underlag iRENMARK: flyttleder, rastbeten, anläggningar, svåra passager (publika data).</td></tr>
<tr><td colspan="2">Jämför med underlag från övriga omvärldsfaktorer (till exempel vindkraft, vattenkraft och gruvnäring) som finns i RenGIS (publika data).</td></tr>
<tr><td colspan="2">Jämför med underlag från GPS-försedda renar och deras positioner.</td></tr>
<tr><td></td><td>Gå igenom hänsynsredovisning i digitalt förberedelsematerial från bolag/skogsbrukare.</td></tr>
<tr><td>Gå igenom respektive område med rätt vintergrupp.</td><td>Gå igenom respektive område med rätt vintergrupp. Vad kan man ”släppa” och vad är värt/viktigt att kämpa för? Förbered problemytor med ett halvt ifyllt samrådsprotokoll eventuellt med stöd av RBP.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Förbered presentation, argumentation och motivering med utgångspunkt från
Landskapsperspektiv/betestrakt (tydliggör att ni inser att landskapet är varierat och föränderligt)
GPS på ren (var renarna verkligen uppehåller sig)
Lagar och certifieringskriterier (till exempel samebyns behov av sammanhållet renbete SvL §31: ”Eftersträva årlig tillgång på sammanhängande betesområden och nödvändig vegetation inom områden som nyttjas för samling, flyttning och rastning”)
Tydliggör varför det blir problem med vissa avverkningar, markberedningar, gödsling eller plantering och sådd av contorta. Undvik schablonmotiveringar.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Spara projekt i RenGIS.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kalla Skogsstyrelsen till samråd.</td></tr>
<tr><td></td><td>Om det uppstår förhinder för samråd bör renskötarna höra av sig till skogsbolag/skogsbrukare så snart det är möjligt. En inbjudan till samråd som inte besvaras kan tolkas som att samebyn inte har några synpunkter.</td></tr>
</table>

<table>
<tr><th colspan="2">Under samråd</th></tr>
<tr><td>1. Långsiktig hänsynsplanering med landskapsperspektiv</td><td>2. Årligt samråd med enskilda planerade avverkningsobjekt</td></tr>
<tr><td colspan="2">Se till att målet med samrådet är tydligt formulerat (inga oklarheter) och att parterna är överens om formerna för protokoll.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Håll er till fakta, var sakliga, visa förståelse för motpartens verksamhet och bemöt motparten med respekt i alla avseenden.
Tala så att skogsbruket förstår rennäringens syn på saken
Lyssna för att förstå skogsbrukets syn på saken
Sök nya lösningar, idéer och ömsesidiga fördelar
Var öppna för att ompröva tidigare ställningstaganden</td></tr>
<tr><td colspan="2">Presentera, argumentera och motivera med utgångspunkt från
Landskapsperspektiv/betestrakt (tydliggör att ni inser att landskapet är varierat och föränderligt)
GPS på ren (var renarna verkligen uppehåller sig)
Lagar och certifieringskriterier (till exempel samebyns behov av sammanhållet renbete SvL §31: ”Eftersträva årlig tillgång på sammanhängande betesområden och nödvändig vegetation inom områden som nyttjas för samling, flyttning och rastning”)
Tydliggör varför det blir problem med vissa avverkningar, markberedningar, gödsling eller plantering och sådd av contorta. Undvik schablonmotiveringar.</td></tr>
<tr><td></td><td>Föreslå eventuellt en uppdelning av objekten:
Okontroversiella objekt (som kan lösas via mejl inför mötet eller direkt vid sittande bord).
Kontroversiella objekt som ni vill ha fältsyn på.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Underrätta skogsbolag/skogsbrukare om vilka åtgärder som kan innebära förbättringar för renskötseln (t.ex. röjning, gallring, stängning av vägar, bränning, hyggesfritt och liknande) och var dessa åtgärder bör göras.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Föreslå (eventuellt) att ni gärna deltar i flygning i samband med inventering för gödsling för att gödslingen ska ske på ett sådant sätt som inte skadar renbetet.</td></tr>
<tr><td>Diskutera långsiktig vägnätsplanering, eventuella försäljningar av mark och förändringar i arrendeavtal, samt eventuellt nya anläggningar (upprätta avtal).</td><td></td></tr>
<tr><td>Delta gärna i olika försök avseende t.ex. gödsling och contorta.</td><td></td></tr>
<tr><td>Gör upp om datum för årliga samråd några år framöver, samt datum för leverans av digitalt material inför dessa samråd. Kom överens om vad/vilka uppgifter som ska ingå i de shapefiler som skogsbolag/skogsbrukare skickar till samebyarna inför de årliga samråden (och vice versa).</td><td></td></tr>
<tr><td>Mötesanteckningar upprättas och justeras av båda parter.</td><td>Specifikt samrådsprotokoll med noteringar för anpassningar och hänsyn till rennäring upprättas och skrivs under av båda parter. (Ev. används protokoll upprättat av Skogsstyrelsen). Enligt indikator 3.1.5 i FSC ska skogsbrukare, om det inte går att nå en överenskommelse om vilka skogsbruksåtgärder som ska vidtas, anteckna i samrådsprotokollet att frågan bordläggs och kommer att tas upp under kommande samråd.</td></tr>
</table>

Efter samråd	
1. Långsiktig hänsynsplanering med landskapsperspektiv	**2. Årligt samråd med enskilda planerade avverkningsobjekt**
	Enligt FSC, indikator 3.1.6 ska skogsbrukaren och samebyn gemensamt utse en neutral part om överenskommelse om skogsåtgärd efter bordläggning och förnyat samråd inte kan uppnås. Denna ska verka för att en överenskommelse uppnås. Om parterna ändå inte uppnår en överenskommelse ska den neutrala parten lämna ett förslag till lösning som parterna ska ta ställning till. Om förslaget till lösning accepteras av någon av parterna ska skälen till detta antecknas i protokollet, tillsammans med en beskrivning av vilken hänsyn som kommer att tas till rennäringen.
Informera övriga i samebyn om utfall av samråd.	
Arkivera dokumentation, verifikat, med mera i RBP med RenGIS inför kommande samråd.	
	Utvärdering: vad får avverkningarna för konsekvenser för oss?
	Uppföljning med hjälp av RenGIS.
	Kontrollera markerna, att det verkligen blev som det överenskoms under samrådet.
	Kontakta Skogsstyrelsen som genom sin uppföljning kan ge besked om vilken hänsyn som ska tas till rennäringen enligt skogsvårdslagen och med ledning från vad som överenskommits i samråden.
	Kontakta FSC för eventuell avvikelsehantering.
	Om en markåtgärd tvingar samebyn att flytta bete från ett område till ett annat kan lokalbefolkningen informeras om anledningen med hjälp av kartmaterialet i RBP.
Håll kontinuerlig kontakt med skogsbruket/skogsmarkens ägare mellan samråden.	

Bilaga 2

Allmänna frågor om samråd

1. Hur många i samebyn använder RenGIS?

2. Hur många från samebyn är delaktiga vid samråd?

3. Hur många samråd deltar ni i varje år?
   a. Vad handlar de mest om?
   b. Hur långt i förväg planerar ni in samråd?
   c. På hur lång sikt samråder ni vid varje tillfälle?

4. Känner ni till kommunikationsstrategin som Skogsstyrelsen tagit fram 2012?
   a. Om ja, använder ni kommunikationsplanen som finns i den? Varför/varför inte?

   b. Om inte, har ni något annat tillvägagångsätt vid kommunikationen med andra näringar? Hur ser det i så fall ut?

   c. Om strategin används - Vad tycker ni om den? Behöver något förändras i den och i så fall vad?

5. Har samråden förändrats efter att ni började använda RBP och RenGIS?

6. Vilken funktion/verktyg har generellt givit bäst gensvar för era argument vid samråd?

Inför samrådet

7. Vad handlade det utvalda samrådet om? Vilken åtgärd diskuterades? Vad var er syn på saken?

8. Begärde den andra näringen något underlag av er inför samrådet?
   a. Om ja, vad skickade ni för underlag till den andra näringen?

9. Vilket material begärde ni av den andra näringen? Varför begärde ni informationen och i vilken form levererades den?

10. Hur jämförde ni informationen från den andra näringen med ert eget underlag, i form av
iRENMARK, omvärldsfaktorer, GPS på ren med mera?

11. Diskuterades materialet med berörda grupper inom samebyn?
   a. tillkom någon information till det underlag som redan fanns? Om ja, vad?

12. Hur förberedde ni presentation, argumentation och motivering?
   a. landskapsperspektiv
   b. GPS på ren
   c. lagar och certifieringskriterier

13. Hur tydliggjorde ni ev. problem med den andra näringens föreslagna åtgärd?

14. Hur sammanställdes och sparades det förberedda materialet inför samrådet?

15. Användes ytterligare material vid förberedelserna? I så fall vad och varför?

Under samrådet

16. Var näringen insatt i den information ni delgivit dem innan samrådet?

17. Hur presenterade, argumenterade och motiverade ni er syn på situationen?
    a. landskapsperspektiv
    b. GPS på ren
    c. lagar och certifieringskriterier

18. Hur presenterades ev. ytterligare förberett material från er sida?

19. Tillkom någon ny information från den andra näringen under samrådet?

20. Tillförde och presenterade ni någon ny information som ni inte förberett i förväg?

Efter samrådet

21. Vad blev resultatet av samrådet?

22. Vilka förändringar vid samrådet och/eller i förberedelserna kunde ni ha gjort med hjälp av RenGIS?

23. Har ni kommit överens om datum för årliga samråd (om sådana förekommer) samt sista datum för leverans av digitalt material inför samråd?

24. Vad har ni kommit överens om ska finnas med i materialet som skickas mellan de olika näringarna inför samråden?

25. Hur sparades materialet från samrådet i RenGIS?

Bilaga 3

1. Begärde ni något material av samebyn inför samrådet? Vad ville ni i så fall ha med i materialet ni begärt och varför?

2. Under samrådet - Hur uppfattade ni presentationen av samebyns syn på situationen?

3. Hur kom ni fram till en gemensam lösning?

4. Hur upplever ni att samråden har förändrats sedan samebyarna började använda RBP och RenGIS?

5. Vad är det viktigaste och mest användbara verktyget eller funktionen i RBP/RenGIS anser ni utifrån era erfarenheter?

Av Skogsstyrelsen publicerade Rapporter:

1988:1	Mallar för ståndortsbonitering; Lathund för 18 län i södra Sverige
1991:1	Tätortsnära skogsbruk
1992:3	Aktiva Natur- och Kulturvårdande åtgärder i skogsbruket
1993:7	Betespräglad äldre bondeskog – från naturvårdssynpunkt
1994:5	Historiska kartor - underlag för natur- och kulturmiljövård i skogen
1995:1	Planering av skogsbrukets hänsyn till vatten i ett avrinningsområde i Gävleborg
1995:2	SUMPSKOG – ekologi och skötsel
1996:1	Women in Forestry – What is their situation?
1996:2	Skogens kvinnor – Hur är läget?
1997:2	Naturvårdsutbildning (20 poäng) Hur gick det?
1997:5	Miljeu96 Rådgivning. Rapport från utvärdering av miljeurådgivningen
1997:6	Effekter av skogsbränsleuttag och askåterföring – en litteraturstudie
1997:7	Målgruppsanalys
1997:8	Effekter av tungmetallnedfall på skogslevande landsnäckor (with English Summary: The impact on forest land snails by atmospheric deposition of heavy metals)
1997:9	GIS–metodik för kartläggning av markförsurning – En pilotstudie i Jönköpings län
1998:1	Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) av skogsbränsleuttag, asktillförsel och övrig näringskompensation
1998:3	Dalaskog – Pilotprojekt i landskapsanalys
1998:4	Användning av satellitdata – hitta avverkad skog och uppskatta lövröjningsbehov
1998:5	Baskatjoner och aciditet i svensk skogsmark – tillstånd och förändringar
1998:6	Övervakning av biologisk mångfald i det brukade skogslandskapet. With a summary in English: Monitoring of biodiversity in managed forests.
1998:7	Marksvampar i kalkbarrskogar och skogsbeten i Gotländska nyckelbiotoper
1999:1	Miljökonsekvensbeskrivning av Skogsstyrelsens förslag till åtgärdsprogram för kalkning och vitalisering
1999:2	Internationella konventioner och andra instrument som behandlar internationella skogsfrågor
2000:1	Samordnade åtgärder mot försurning av mark och vatten – Underlagsdokument till Nationell plan för kalkning av sjöar och vattendrag
2000:4	Skogsbruket i den lokala ekonomin
2000:5	Aska från biobränsle
2000:6	Skogsskadeinventering av bok och ek i Sydsverige 1999
2001:1	Landmolluskfaunans ekologi i sump- och myrskogar i mellersta Norrland, med jämförelser beträffande förhållandena i södra Sverige
2001:2	Arealförluster från skogliga avrinningsområden i Västra Götaland
2001:3	The proposals for action submitted by the Intergovernmental Panel on Forests (IPF) and the Intergovernmental Forum on Forests (IFF) – in the Swedish context
2001:4	Resultat från Skogsstyrelsens ekenkät 2000
2001:5	Effekter av kalkning i utströmningsområden med kalkkross 0–3 mm
2001:6	Biobränslen i Söderhamn
2001:7	Entreprenörer i skogsbruket 1993–1998
2001:8A	Skogspolitisk historia
2001:8B	Skogspolitiken idag – en beskrivning av den politik och övriga faktorer som påverkar skogen och skogsbruket
2001:8C	Gröna planer
2001:8D	Föryngring av skog
2001:8E	Fornlämningar och kulturmiljöer i skogsmark
2001:8G	Framtidens skog
2001:8H	De skogliga aktörerna och skogspolitiken
2001:8I	Skogsbilvägar
2001:8J	Skogen sociala värden
2001:8K	Arbetsmarknadspolitiska åtgärder i skogen
2001:8L	Skogsvårdsorganisationens uppdragsverksamhet

2001:8M	Skogsbruk och rennäring
2001:8O	Skador på skog
2001:9	Projekterfarenheter av landskapsanalys i lokal samverkan – (LIFE 96 ENV S 367) Uthålligt skogsbruk byggt på landskapsanalys i lokal samverkan
2001:11A	Strategier för åtgärder mot markförsurning
2001:11B	Markförsurningsprocesser
2001:11C	Effekter på biologisk mångfald av markförsurning och motåtgärder
2001:11D	Urvalskriterier för bedömning av markförsurning
2001:11E	Effekter på kvävedynamiken av markförsurning och motåtgärder
2001:11F	Effekter på skogsproduktion av markförsurning och motåtgärder
2001:11G	Effekter på tungmetallers och cesiums rörlighet av markförsurning och motåtgärder
2002:1	Ekskador i Europa
2002:2	Gröna Huset, slutrapport
2002:3	Project experiences of landscape analysis with local participation – (LIFE 96 ENV S 367) Local participation in sustainable forest management based on landscape analysis
2002:4	Landskapsekologisk planering i Söderhamns kommun
2002:5	Miljöriktig vedeldning – Ett informationsprojekt i Söderhamn
2002:6	White backed woodpecker landscapes and new nature reserves
2002:7	ÄBIN Satellit
2002:8	Demonstration of Methods to monitor Sustainable Forestry, Final report Sweden
2002:9	Inventering av frötäktssbestånd av stjälkek, bergek och rödek under 2001 – Ekdöd, skötsel och naturvård
2002:10	A comparison between National Forest Programmes of some EU-member states
2002:11	Satellitbildsbaserade skattningar av skogliga variabler
2002:12	Skog & Miljö – Miljöbeskrivning av skogsmarken i Söderhamns kommun
2003:1	Övervakning av biologisk mångfald i skogen – En jämförelse av två metoder
2003:2	Fågelfaunan i olika skogsmiljöer – en studie på beståndsnivå
2003:3	Effektivare samråd mellan rennäring och skogsbruk – förbättrad dialog via ett utvecklat samrådsförfarande
2003:4	Projekt Nissadalen – En integrerad strategi för kalkning och askspridning i hela avrinningsområden
2003:5	Projekt Renbruksplan 2000–2002 Slutrapport, – ett planeringsverktyg för samebyarna
2003:6	Att mäta skogens biologiska mångfald – möjligheter och hinder för att följa upp skogspolitikens miljömål i Sverige
2003:7	Vilka botaniska naturvärden finns vid torplämningar i norra Uppland?
2003:8	Kalkgranskogar i Sverige och Norge – förslag till växtsociologisk klassificering
2003:9	Skogsägare på distans – Utvärdering av SVO:s riktade insatser för utbor
2003:10	The EU enlargement in 2004: analysis of the forestry situation and perspectives in relation to the present EU and Sweden
2004:1	Effektuppföljning skogsmarkskalkning tillväxt och trädvitalitet, 1990–2002
2004:2	Skogliga konsekvensanalyser 2003–SKA 03
2004:3	Natur- och kulturinventeringen i Kronobergs län 1996–2001
2004:4	Naturlig föryngring av tall
2004:5	How Sweden meets the IPF requirements on nfp
2004:6	Synthesis of the model forest concept and its application to Vilhelmina model forest and Barents model forest network
2004:7	Vedlevande arters krav på substrat – sammanställning och analys av 3 600 arter
2004:8	EU-utvidgningen och skogsindustrin – En analys av skogsindustrins betydelse för de nya medlemsländernas ekonomier
2004:10	Om virkesförrådets utveckling och dess påverkan på skogsbrukets lönsamhet under perioden 1980–2002
2004:11	Naturskydd och skogligt genbevarande
2004:12	Når vi skogspolitikens mångfaldsmål på artnivå? – Åtgärdsförslag för uppföljning och metodutveckling
2005:1	Access to the forests for disabled people
2005:2	Tillgång till naturen för människor med funktionshinder

2005:3	Besökarstudier i naturområden – en handbok
2005:4	Visitor studies in nature areas – a manual
2005:5	Skogshistoria år från år 1177–2005
2005:6	Vägar till ett effektivare samarbete i den privata tätortsnära skogen
2005:7	Planering för rekreation – Grön skogsbruksplan i privatägd tätortsnära skog
2005:8a-8c	Report from Proceedings of ForestSAT 2005 in Borås May 31–June 3
2005:9	Sammanställning av stormskador på skog i Sverige under de senaste 210 åren
2005:10	Frivilliga avsättningar – en del i Miljökvalitetsmålet Levande skogar
2005:11	Skogliga sektorsmål – förutsättningar och bakgrundsmaterial
2005:12	Målbilder för det skogliga sektorsmålet – hur går det med bevarandet av biologisk mångfald?
2005:13	Ekonomiska konsekvenser av de skogliga sektorsmålen
2005:14	Tio skogsägares erfarenheter av stormen
2005:15	Uppföljning av skador på fornlämningar och övriga kulturlämningar i skog
2005:16	Mykorrhizasvampar i örtrika granskogar – en metodstudie för att hitta värdefulla miljöer
2005:17	Forskningsseminarium skogsbruk – rennäring 11–12 augusti 2004
2005:18	Klassning av renbete med hjälp av ståndortsboniteringens vegetationstypsindelning
2005:19	Jämförelse av produktionspotential mellan tall, gran och björk på samma ståndort
2006:1	Kalkning och askspridning på skogsmark – redovisning av arealer som ingått i Skogsstyrelsens försöksverksamhet 1989-2003
2006:2	Satellitbildsanalys av skogsbilvägar över våtmarker
2006:3	Myllrande Våtmarker – Förslag till nationell uppföljning av delmålet om byggande av skogsbilvägar över värdefulla våtmarker
2006:4	Granbarkborren – en scenarioanalys för 2006–2009
2006:5	Överensstämmer anmält och verkligt GROT-uttag?
2006:6	Klimathotet och skogens biologiska mångfald
2006:7	Arenor för hållbart brukande av landskapets alla värden – begreppet Model Forest som ett exempel
2006:8	Analys av riskfaktorer efter stormen Gudrun
2006:9	Stormskadad skog – föryngring, skador och skötsel
2006:10	Miljökonsekvenser för vattenkvalitet, Underlagsrapport inom projektet Stormanalys
2006:11	Miljökonsekvenser för biologisk mångfald – Underlagsrapport inom projekt Stormanalys
2006:12	Ekonomiska och sociala konsekvenser i skogsbruket av stormen Gudrun
2006:13	Hur drabbades enskilda skogsägare av stormen Gudrun – Resultat av en enkätundersökning
2006:14	Riskhantering i skogsbruket
2006:15	Granbarkborrens utnyttjande av vindfällen under första sommaren efter stormen Gudrun – (The spruce bark beetle in wind-felled trees in the first summer following the storm Gudrun)
2006:16	Skogliga sektorsmål i ett internationellt sammanhang
2006:17	Skogen och ekosystemansatsen i Sverige
2006:18	Strategi för hantering av skogliga naturvärden i Norrtälje kommun (”Norrtäljeprojektet”)
2006:19	Kantzonens ekologiska roll i skogliga vattendrag – en litteraturöversikt
2006:20	Ägoslag i skogen – Förslag till indelning, begrepp och definitioner för skogsrelaterade ägoslag
2006:21	Regional produktionsanalys – Konsekvenser av olika miljöambitioner i länen Dalarna och Gävleborg
2006:22	Regional skoglig Produktionsanalys – Konsekvenser av olika skötselregimer
2006:23	Biomassaflöden i svensk skogsnäring 2004
2006:24	Trädbränslestatistik i Sverige – en förstudie
2006:25	Tillväxtstudie på Skogsstyrelsens obsytor
2006:26	Regional produktionsanalys – Uppskattning av tillgängligt trädbränsle i Dalarnas och Gävleborgs län
2006:27	Referenshägn som ett verktyg i vilt- och skogsförvaltning
2007:1	Utvärdering av ÄBIN
2007:2	Trädslagets betydelse för markens syra-basstatus – resultat från Ståndortskarteringen
2007:3	Älg- och rådjursstammarnas kostnader och värden
2007:4	Virkesbalanser för år 2004
2007:5	Life Forests for water – summary from the final seminar in Lycksele 22–24 August 2006
2007:6	Renskador i plant- och ungskog – en litteraturöversikt och analys av en taxeringsmetod

2007:7	Övervakning och klassificering av skogsvattendrag i enlighet med EU:s ramdirektiv för vatten – exempel från Emån och Öreälven
2007:8	Svenskt skogsbruk möter klimatförändringar
2007:9	Uppföljning av skador på fornlämningar i skogsmark
2007:10	Utgör kvävegödsling av skog en risk för Östersjön? Slutsatser från ett seminarium anordnat av Baltic Sea 2020 i samarbete med Skogsstyrelsen
2008:1	Arenas for Sustainable Use of All Values in the Landscape – the Model Forest concept as an example
2008:2	Samhällsekonomisk konsekvensanalys av skogsmarks- och ytvattenkalkning
2008:3	Mercury Loading from forest to surface waters: The effects of forest harvest and liming
2008:4	The impact of liming on ectomycorrhizal fungal communities in coniferous forests in Southern Sweden
2008:5	Långtidseffekter av kalkning på skogsmarkens kol- och kväveförråd
2008:6	Underlag för en nationell strategi för skötsel och skydd av sumpskogar
2008:7	Regionala analyser om kontinuitetsskogar och hyggesfritt skogsbruk
2008:8	Frötäkt och frötäktsområden av gran och tall i Sverige
2008:9	Vägledning vid skogsmarkskalkning
2008:10	Områden som skogsmarkskalkats inom Skogsstyrelsens försöksverksamhet 2005–2007
2008:11	Inventering av ädellövplanteringar på stormhyggen från 1999 i Skåne
2008:12	Aluminiumhalter i skogsbäckar och variationen med avrinningsområdenas egenskaper
2008:13	Åtgärder för ett uthålligt brukande av skogsmarken – resultat från studier finansierade inom Movib
2008:14	Användningen av växtskyddsmedel inom skogsbruket
2008:15	Skogsmarkskalkning
2008:16	Skogsmarkskalkningens effekter på kemin i mark, grundvatten och ytvatten i SKOKAL-områdena 16 år efter behandling
2008:18	Effekter av skogsbruk på rennäringen – en litteraturstudie
2008:19	Hyggesfritt skogsbruk i ädellövskog – En litteratursammanställning
2008:20	Kontinuitetsskogar och hyggesfritt skogsbruk i ädellövskogar - slutrapport för delprojekt Ädellöv
2008:21	Skoglig kontinuitet och historiska kartor – en metodstudie för bokskog
2008:22	Kontinuitetsskogar och Kontinuitetsskogsbruk – Slutrapport för delprojekt Skötsel – hyggesfritt skogsbruk
2008:23	Naturkultur – Utvecklingen i försöksserien de 10 första åren
2008:24	Jämförelse av ekonomi och produktion mellan trakthyggesbruk och blädning i skiktad granskog – analyser spå beståndsnivå baserade på simulering
2008:25	Skogliga konsekvensanalyser 2008 – SKA–VB 08
2009:1	Åtgärdsplanering i reglerade vattendrag – arbetsgång och åtgärdsförslag i övre Ångermanälven
2009:2	Skog & Historia i Uppland – Gröna Jobb 2004–2008
2009:3	Utvärdering av metoder för kvantifiering av epifytiska hänglavar
2009:4	Kartläggning och Identifiering av kontinuitetsskog
2009:5	Skogsproduktion i stormområdet: Ett underlag för Skogsstyrelsens strategi för uthållig skogsproduktion
2009:6	Ekonomisk beskrivning av konsekvenser i samband med ledningsintrång i skogsmark
2009:7	Avverkning av nyckelbiotoper och objekt med höga naturvärden – en GIS-analys och inventeringsdata från Polytax
2009:8	Produktionsanalys i Gävleborgs län
2009:9	Skogsstyrelsens erfarenheter kring samarbetsnätverk i landskapet
2010:1	Föryngra – Vårda – Skydda – Underlag för Skogsstyrelsens strategi för hållbar skogsproduktion
2010:2	Effektiv rådgivning – Slutrapport
2010:3	Markägarenkäten. Skogsstyrelsens delrapport för undersökningarna om processen för formellt skydd 2005–2008
2010:4	Landskapsansats för bevarande av skoglig biologisk mångfald – en uppföljning av 1997 års regionala bristanalys, och om behovet av samverkan mellan aktörer

2010:5	Översön av Skogsstyrelsens virkesmätningsföreskrifter – Analys och förslag
2010:6	Polytax 5/7 återväxttaxering: Resultat från 1999–2008
2010:7	Behöver omvandlingstalen mellan m^3f ub och m^3sk revideras? – En förstudie
2010:8	Åtgärdsprogram för bevarande av vitryggig hackspett och dess livsmiljöer 2005–2009 – Slutrapport
2010:9	Störningskänslighet hos lavar i barrskogar
2011:1	Polytax 5/7 återväxttaxering: Resultat från 1999–2009
2011:2	Inte klar
2011:3	Möjligheter att förbättra måluppfyllelse vad gäller miljöhänsyn vid föryngringsavverkning: Rapport efter en analys och rådgivande prioritering av åtgärder
2011:4	Fastighetsavtal – vidareutveckling av modell till flygfärdig produkt, Slutrapport
2011:5	Nedre Ångermanälven och Faxälven – förslag till miljöförbättrande åtgärder
2011:6	Upprättade renbruksplaner – 2005-2010
2011:7	Kontinuitetsskogar och hyggesfritt skogsbruk – Slutrapport för delprojekt naturvärden
2011:8	Utredningsrapport – Långsiktig plan för Skogsstyrelsens inventeringar och uppföljningar
2012:1	Kommunikationsstrategi för Renbruksplan
2012:2	Förstudierapport, dialog och samverkan mellan skogsbruk och rennäring
2012:3	Hänsyn till kulturmiljöer – resultat från P3 2008–2011
2012:4	Kalibrering för samsyn över myndighetsgränserna avseende olika former av dikningsåtgärder i skogsmark
2012:5	Skogsbrukets frivilliga avsättningar
2012:6	Långsiktiga effekter på vattenkemi, öringbestånd och bottenfauna efter ask- och kalkbehandling i hela avrinningsområden i brukad skogsmark – utvärdering 13 år efter åtgärder mot försurning
2012:7	Nationella skogliga produktionsmål – Uppföljning av 2005 års sektorsmål
2012:8	Kommunikationsstrategi för Renbruksplan – Är det en fungerande modell för samebyarna vid samråd?
2012:9	Ökade risker för skador på skog och åtgärder för att minska riskerna
2012:10	Hänsynsuppföljning – grunder
2012:11	Virkesproduktion och inväxning i skiktad skog efter höggallring
2012:12	Tillståndet för skogsgenetiska resurser i Sverige. Rapport till FAO
2013:1	Återväxtstöd efter stormen Gudrun
2013:2	Förändringar i återväxtkvalitet, val av föryngringsmetoder och trädslagsanvändning mellan 1999 och 2012
2013:3	Hänsyn till forn- och kulturlämningar – Resultat från Kulturpolytaxen 2012
2013:4	Hänsynsuppföljning – underlag inför detaljerad kravspecifikation, En delleverans från Dialog om miljöhänsyn
2013:5	Målbilder för god miljöhänsyn – En delleverans från Dialog om miljöhänsyn
2014:1	Effekter av kvävegödsling på skogsmark – Kunskapssammanställning utförd av SLU på begäran av Skogsstyrelsen
2014:2	Renbruksplan – från tanke till verklighet
2014:3	Användning och betydelsen av RenGIS i samrådsprocessen med andra markanvändare
2014:4	Hänsynen till forn- och kulturlämningar – Resultat från Hänsynsuppföljning Kulturmiljöer 2013

Av Skogsstyrelsen publicerade Meddelanden:

1991:2	Vägplan -90
1991:5	Ekologiska effekter av skogsbränsleuttag
1995:2	Gallringsundersökning 92
1995:3	Kontrolltaxering av nyckelbiotoper
1996:1	Skogsstyrelsens anslag för tillämpad skogsproduktionsforskning
1997:1	Naturskydd och naturhänsyn i skogen
1997:2	Skogsvårdsorganisationens årskonferens 1996
1998:1	Skogsvårdsorganisationens Utvärdering av Skogspolitiken
1998:2	Skogliga aktörer och den nya skogspolitiken
1998:3	Föryngringsavverkning och skogsbilvägar

1998:4	Miljöhänsyn vid föryngringsavverkning – Delresultat från Polytax
1998:5	Beståndsanläggning
1998:6	Naturskydd och miljöarbete
1998:7	Röjningsundersökning 1997
1998:8	Gallringsundersökning 1997
1998:9	Skadebilden beträffande fasta fornlämningar och övriga kulturmiljövärden
1998:10	Produktionskonsekvenser av den nya skogspolitiken
1998:11	SMILE – Uppföljning av sumpskogsskötsel
1998:12	Sköter vi ädellövskogen? – Ett projekt inom SMILE
1998:13	Riksdagens skogspolitiska intentioner. Om mål som uppdrag till en myndighet
1998:14	Swedish forest policy in an international perspective. (Utfört av FAO)
1998:15	Produktion eller miljö. (En mediaundersökning utförd av Göteborgs universitet)
1998:16	De trädbevuxna impedimentens betydelse som livsmiljöer för skogslevande växt- och djurarter
1998:17	Verksamhet inom Skogsvårdsorganisationen som kan utnyttjas i den nationella miljöövervakning
1998:19	Skogsvårdsorganisationens årskonferens 1998
1999:1	Nyckelbiotopsinventeringen 1993–1998. Slutrapport
1999:3	Sveriges sumpskogar. Resultat av sumpskogsinventeringen 1990–1998
2001:1	Skogsvårdsorganisationens Årskonferens 2000
2001:2	Rekommendationer vid uttag av skogsbränsle och kompensationsgödsling
2001:3	Kontrollinventering av nyckelbiotoper år 2000
2001:4	Åtgärder mot markförsurning och för ett uthålligt brukande av skogsmarken
2001:5	Miljöövervakning av Biologisk mångfald i Nyckelbiotoper
2001:6	Utvärdering av samråden 1998 Skogsbruk – rennäring
2002:1	Skogsvårdsorganisationens utvärdering av skogspolitikens effekter – SUS 2001
2002:2	Skog för naturvårdsändamål – uppföljning av områdesskydd, frivilliga avsättningar, samt miljöhänsyn vid föryngringsavverkning
2002:4	Action plan to counteract soil acidification and to promote sustainable use of forestland
2002:6	Skogsmarksgödsling – effekter på skogshushållning, ekonomi, sysselsättning och miljön
2003:1	Skogsvårdsorganisationens Årskonferens 2002
2003:2	Konsekvenser av ett förbud mot permetrinbehandling av skogsplantor
2004:1	Kontinuitetsskogar – en förstudie
2004:2	Landskapsekologiska kärnområden – LEKO, Redovisning av ett projekt 1999–2003
2004:3	Skogens sociala värden
2004:4	Inventering av nyckelbiotoper – Resultat 2003
2006:1	Stormen 2005 – en skoglig analys
2007:1	Övervakning av insektsangrepp – Slutrapport från Skogsstyrelsens regeringsuppdrag
2007:2	Kvävegödsling av skogsmark
2007:3	Skogsstyrelsens inventering av nyckelbiotoper – Resultat till och med 2006
2007:4	Fördjupad utvärdering av Levande skogar
2007:5	Hållbart nyttjande av skog
2008:1	Kontinuitetsskogar och hyggesfritt skogsbruk
2008:2	Rekommendationer vid uttag av avverkningsrester och askåterföring
2008:3	Skogsbrukets frivilliga avsättningar
2008:4	Rundvirkes- och skogsbränslebalanser för år 2007 – SKA-VB 08
2009:1	Dikesrensningens regelverk
2009:2	Viltanpassad Skogsskötsel – Skogliga åtgärder för att minska skador
2009:3	Ny metod och nya definitioner i uppföljningen av frivilliga avsättningar
2009:4	Stubbskörd – kunskapssammanställning och Skogsstyrelsens rekommendationer
2009:5	Vidareutveckling av pågående viltskadeinventeringar
2009:6	En märkbar förändring i skogsägarnas vardag – Projekt Skogsägarnas myndighetskontakter
2009:7	Regler om användning av främmande trädslag
2010:1	Vattenförvaltningen i skogen
2010:2	Nationell tillämpning av FLEGT – Forest Law Enforcement, Governance and Trade
2011:1	Rillsyn enl 9 kap miljöbalken av verksamhet på mark som omfattas av skogsvårdslagen

2011:2	Skogs- och miljöpolitiska mål – brister, orsaker och förslag på åtgärder
2011:3	Skogliga inventeringsmetoder i en kunskapsbaserad älgförvaltning
2011:4	Uppdrag om nationella bestämmelser som kompletterar EU:s timmerförordning samt om revidering av virkesmätningslagstiftningen
2011:5	Uppföljning av hänsyn till rennäringen
2011:6	Översyn av föreskrifter och allmänna råd för 30 paragrafen SvL – Del 1
2011:7	Hjortdjurens inverkan på tillväxt av produktionsträd och rekrytering av betesbegärliga trädslag – problembeskrivning, orsaker och förslag till åtgärder
2012:1	Förslag på regelförenklingar i skogsvårdslagstiftningen
2012:2	Uppdrag om nationella bestämmelser som kompletterar EU:s timmerförordning
2012:3	Beredskap vid skador på skog
2013:1	Dialog och samverkan mellan skogsbruk och rennäring
2013:2	Uppdrag om förslag till ny lagstiftning om virkesmätning
2013:3	Adaptiv skogsskötsel
2013:4	Ask och askskottsjukan i Sverige
2013:5	Förstudie om ett nationellt skogsprogram för Sverige – Förslag och ställningstaganden
2013:6	Förstudie om ett nationellt skogsprogram för Sverige – omvärldsanalys
2013:7	Ökad jämställdhet bland skogsägare
2013:8	Naturvårdsavtal för områden med sociala värden
2013:9	Skogens sociala värden – en kunskapssammanställning
2014:1	Översyn av föreskrifter och allmänna råd till 30 § SvL – Del 2

Under andra halvan av 1900-talet skedde en utveckling av olika kommunikationsverktyg för dialogen mellan rennäringen och andra markanvändare. De senast framtagna verktygen är Renbruksplaner (RBP), rennäringens motsvarighet till skogsbrukets planeringsverktyg och RenGIS, ett geografiskt informationssystem anpassat till rennäringen. Utöver det har Skogsstyrelsen även tagit fram en kommunikationsplan som stöd för hur dessa verktyg kan användas vid samråd.

I denna rapport presenteras exempel på hur två intervjuade samebyar använt sig av dessa verktyg vid samråd med andra markanvändare, där fokus legat på användningen av RenGIS.

SKOGSSTYRELSEN